

Αριθ. Πρωτ. 12255

5290
21-2-1930

Περίληψις

Περί κοινοποιήσεως πράξεων προκηρύξεων συγγραφής διδακτικών βιβλίων δια τὰ ἡμιγυμνάσια καὶ τὰς δύο κατωτέρας τάξεις τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων δια τὴν πενταετίαν 1931—36.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Γραφεῖον Διδακτικῶν Βιβλίων.

Πρὸς ἀπάσας τὰς Ἐκπαιδευτικὰς Ἀρχὰς τοῦ Κράτους.

Κοινοποιούμεν ὑμῖν κατωτέρω τὰς ὑπ' ἀριθ. α') 11998 τῆς 19 Φεβρουαρίου 1930, β') 12256 τῆς 20 Φεβρουαρίου 1930, γ') 12257 τῆς 20 Φεβρουαρίου 1930 καὶ δ') 12257 τῆς 20 Φεβρουαρίου 1930 ἡμετέρας πράξεις, ὧν περιλήψεις ἐδημοσίευσθησαν ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως (ἴδε ὑπ' ἀριθ.

$\frac{21}{21-2-1930}$ καὶ $\frac{22}{24-2-1930}$ ἐ. ἑ. φύλλα Ἐφ. Κυβ. Τεύχος Β').

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21 Φεβρουαρίου 1930.

Ἐντολὴ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Διευθυντὴς

ΕΥΑΓΓ. ΚΑΚΟΥΡΟΣ

Αριθ. Πρωτ. 11998.

ΠΡΑΞΙΣ

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 2 τοῦ νόμου 3438 «περὶ διδακτικῶν βιβλίων», τροποποιούμεν τὴν ὑπ' ἀριθ. 68683 τῆς 27 Δεκεμβρίου 1929 ἡμετέραν πράξιν, ἧς περιλήψεις ἐδημοσίευσθη ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 148 τῆς 31 Δεκεμβρίου 1929 (Τεύχος Β') φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ὡς πρὸς τὰς προ-

θεσμίας τῆς ὑποβολῆς διδακτικῶν βιβλίων, Συντακτικοῦ καὶ Γραμματικῆς καὶ τῶν κρίσεων ὡς καὶ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως, αἵτινες ὀρίζονται ὡς κάτωθι:

Ἡ προθεσμία πρὸς ὑποβολὴν τῶν βιβλίων πρὸς κρίσιν ὀρίζεται μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1930, ἡ διὰ τὴν ὑποβολὴν τῶν κρίσεων τῆς οἰκείας ἐπιτροπῆς πρὸς τὸ καθ' ἡμᾶς Ὑπουργεῖον ὀρίζεται μέχρι δεκάτης πέμπτης Μαΐου 1931, ἡ δὲ πρὸς δημοσίευσιν τῆς ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως μέχρι τέλους Μαΐου 1931.

Κατὰ τὰς αὐτὰς διατάξεις, τροποποιούμεν τὴν ὑπ' ἀριθ. 68682 τῆς 27 Δεκεμβρίου 1929 πράξιν, ἧς περίληψις ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ὡς πρὸς τὰς προθεσμίας τῆς ὑποβολῆς τῶν διδακτικῶν βιβλίων Ἀναγκαστικῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ βιβλίων ἐκλογῶν ἐν τῆς Κύρου Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος, πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν ἡμιγυμνασίων καὶ τῆς Α' καὶ Β' τάξεως τῶν ἑξατάξιων γυμνασίων, ὀριζομένας ὡς κάτωθι :

Ἡ προθεσμία πρὸς ὑποβολὴν τῶν βιβλίων τούτων πρὸς κρίσιν ὀρίζεται μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1930, ἡ διὰ τὴν ὑποβολὴν τῶν κρίσεων τῆς οἰκείας ἐπιτροπῆς πρὸς τὸ καθ' ἡμᾶς Ὑπουργεῖον μέχρι δεκάτης πέμπτης Μαΐου 1931, ἡ δὲ πρὸς δημοσίευσιν τῆς ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως μέχρι τέλους Μαΐου 1931.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Φεβρουαρίου 1930.

Ὁ Ὑπουργὸς
Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Ἀριθ. Πρωτ. 12256.

Π Ρ Α Ξ Ι Σ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 2 τοῦ νόμου 3438 «περὶ διδακτικῶν βιβλίων», τὸ ἐδάφ. 4 τοῦ ἄρθρου 24 τοῦ νόμου 4373 «περὶ διαρρυθμίσεως τῶν σχολείων Μέσης Ἐκπαιδεύσεως» καὶ τὰς ὑπ' ἀριθ. 58)23-12-29 καὶ 60)30-12-29 πράξεις Γενικῶν Συνεδριῶν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου προκηρυσσομεν συγγραφήν διδακτικῶν βιβλίων : α') Ἐκλογῶν ἐκ τῆς

Αναβάσεως τοῦ Ἀρριανοῦ καὶ τῶν Νεκρικῶν διαλόγων τοῦ Λουκιανοῦ πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς β' τάξεως τῶν ἡμιγυμνασίων καὶ τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων. β') Δύο βιβλίων Νέων Ἑλληνικῶν Ἀναγνώσμάτων, τοῦ ἐνὸς μὲν πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως, τοῦ δὲ ἑτέρου πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Β' τάξεως τῶν ἡμιγυμνασίων καὶ ἑξαταξίων γυμνασίων. γ') Δύο βιβλίων Ἱστορίας τῶν ἡμιγυμνασίων καὶ ἑξαταξίων γυμνασίων, ἅπαντα διὰ μίαν πενταετίαν, ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1931—1932, ὀρίζομεν δὲ τὴν ποσότητα καὶ οἰκονομίαν τῆς ὕλης αὐτῶν ὡς κάτωθι :

Σκοπός, ποσόν, ποιὸν καὶ οἰκονομία τῆς ὕλης.

Α'. Ἐκλογῶν ἐκ τῆς Ἀναβάσεως τοῦ Ἀρριανοῦ καὶ τῶν Νεκρικῶν Διαλόγων τοῦ Λουκιανοῦ.

Τὸ ποσόν τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου.— Τὸ προκείμενον βιβλίον, περιλαμβάνον, α') ἐκλογὰς ἐκ τῶν δύο πρώτων βιβλίων τῆς Ἀναβάσεως τοῦ Ἀρριανοῦ (πλὴν τῶν κεφαλαίων 7—11 τοῦ πρώτου βιβλίου) καὶ ἐκ τῶν Νεκρικῶν Διαλόγων τοῦ Λουκιανοῦ καὶ β') ἐρμηνευτικὰς τοῦ κειμένου τῶν Ἐκλογῶν σημειώσεις, πρέπει νὰ ἀποτελῆται τὸ πολὺ ἐκ 4 1) 2 τυπογραφικῶν φύλλων, ἐξ ὧν 2 θὰ διατίθενται διὰ τὰς Ἐκλογὰς ἐκ τῆς Ἀναβάσεως τοῦ Ἀρριανοῦ, 1 1) 2 διὰ τὰς ἐκ τῶν Ν. Διαλόγων τοῦ Λουκιανοῦ καὶ 1 διὰ τὰς ἐρμηνευτικὰς τοῦ κειμένου τῶν ἐκλογῶν σημειώσεις.

Ἡ οἰκονομία τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου.— Ὅσον ἀφορᾷ τὴν οἰκονομίαν τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου, δεόν νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψει, ὅτι θὰ προτάσσονται μὲν αἱ ἐκλογαί, καὶ δὴ πρῶτον μὲν αἱ ἐκ τοῦ Ἀρριανοῦ, εἶτα δὲ αἱ ἐκ τοῦ Λουκιανοῦ, θὰ ἐπιτάσσονται δὲ αἱ ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις, ἐπίσης κατὰ τὴν αὐτὴν σειρᾶν. Ἐκάστη ἐκλογή πρέπει νὰ ἔχη τὴν κατάλληλον ἐπιγραφήν, εἰς δὲ τὰς ἐκ τοῦ Ἀρριανοῦ, αἰτίνας δεόν νὰ εὐρίσκωνται ἐν στενῇ συνοχῇ πρὸς ἀλλήλας, ἀπαραίτητον εἶναι νὰ ἐπιτάσσεται σαφῆς καὶ γλαφυρὰ περίληψις, ἐν ἣ θὰ συνοψίζεται τὸ ὑπόλοιπον μέρος τοῦ ἔργου καὶ ἤτις θὰ καταλαμβάνη 5—6 σελίδας ἐκ τῶν διὰ τὰς ἐκλογὰς διατιθεμένων 2 τυπογραφικῶν φύλλων.

Τὸ ποιὸν τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου.— Ὡς πρὸς τὸ ποιὸν τῆς ὕλης τῶν Ἐκλογῶν δεόν νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψει, τὰ ἀκόλουθα :

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ περιεχομένου πρέπει αἱ μὲν ἐκ τοῦ

Ἄρριανου Ἐκλογῶν νὰ ἀπεικονίζουσι ὅσον τὸ δυνατόν εὐκρινέστερον καὶ πληρέστερον τὴν προσωπικότητα τοῦ Ἀλεξάνδρου, αἱ δὲ ἐκ τοῦ Λουκιανου νὰ εἶναι μὲν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον χαρίεσσα καὶ εὐτράπελοι, νὰ ἐνέχουσι δὲ ἐν ταύτῃ καὶ ἀξιόλογα μαρτυρικά στοιχεία.

Ἀπὸ δὲ τῆς γλωσσικῆς ἀπόψεως δέον ἐκάτεραι τῶν Ἐκλογῶν, ἀκολουθεῖσαι τὰ κείμενα τῶν ὑγιεινέστερων κριτικῶν ἐκδόσεων καὶ ἀπηλλαγμένα ὅποιοιδήποτε σφάλματος, νὰ εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τὰς γλωσσικὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν τῆς τάξεως.

Αἱ δὲ σημειώσεις, αἱ ὅποιαι θὰ εἶναι ἐρμηνευτικαὶ τοῦτο μὲν τῶν ἀγνώστων λέξεων καὶ φράσεων, τοῦτο δὲ τῶν ἀγνώστων πραγματικῶν στοιχείων τοῦ κειμένου, δέον νὰ εἶναι τοιαῦται κατὰ ποῖόν, ὥστε νὰ δύναται νὰ χρησιμοποιεῖται ὑπὸ μάλων τῶν μαθητῶν εἴτε κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ νέου εἴτε κατὰ τὴν ἐπανάληψιν τοῦ δεδιδασκμένου. Ὅθεν πρέπει νὰ ἐρμηνεύονται εἰς αὐτάς ὅσον τὸ δυνατόν σαφέστερον καὶ συντομώτερον αἱ ἀπολύτως ἄγνωστοι εἰς τοὺς μαθητὰς λέξεις καὶ φράσεις καὶ τὰ ἀπολύτως ἄγνωστα εἰς αὐτοὺς πραγματικὰ στοιχεία τοῦ κειμένου.

Β'. Νέων Ἑλληνικῶν.

Σκοπὸς τῶν βιβλίων. — Ἀμφότερα τὰ βιβλία ταῦτα, περιλαμβάνονται 1) Νέα Ἑλληνικὰ πεζὰ καὶ ποιητικὰ ἀναγνώσματα, συνθεσιμῆνα κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κων)πόλεως μέχρι τῆς σήμερον διήκουσαν περίουον, 2) ἐρμηνευτικὸν πίνακα τῶν ἐν τοῖς ἀναγνώσμασιν ἀναφερομένων ἀγνώστων λέξεων καὶ πραγματικῶν καὶ 3) βιογραφικὸν πίνακα τῶν συγγραφέων τῶν ἀναγνώσμάτων, ἔχουσι τὸν προορισμὸν νὰ συντελέσουσι ἰδίᾳ μὲν εἰς τὴν καλαισθητικὴν, καθόλου δὲ καὶ εἰς τὴν λοιπὴν γενικὴν μόρφωσιν τῶν μαθητῶν.

Ποσὸν τῆς ὕλης. — Ἐκ τῶν προκειμένων βιβλίων τὸ μὲν πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως δέον νὰ ἀποτελήται τὸ πᾶν ἀπὸ 10 τυπογραφικὰ φύλλα, τὸ δὲ πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Β' τὸ πᾶν ἀπὸ 12. Ἐκ τῶν ὡς ἀνωτέρω τυπογραφικῶν φύλλων 1 ἢ 2 τὸ πᾶν θὰ διατίθεται εἰς ἀμφοτέρω τὰ βιβλία διὰ τοὺς ἐρμηνευτικοὺς καὶ βιογραφικοὺς πίνακας.

Ποῖόν τῆς ὕλης. — Τὰ μὲν ἀναγνώσματα ἀμφοτέρων τῶν

βιβλίων πρέπει να πληρῶν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ ποιοῦ τὰς ἐξῆς γενικωτέρας ἀπαιτήσεις :

1. Πρέπει νὰ εἶναι **λογοτεχνήματα**, καὶ ὀη ἐκ τῶν ἐκλεκτοτέρων, εἴτε πρωτότυπα, εἴτε δοκίμοι μεταφράσεις ἀρχαίων Ἑλλήνων λογοτεχνῶν.

2. Πρέπει νὰ εἶναι **ὁλόκληρα** λογοτεχνήματα, ἐφόσον δὲ ἐκλέγονται καὶ ἀποσπάσματα ἐξ ἐκτεταμένων λογοτεχνημάτων, πρέπει τὰ ἀποσπάσματα αὐτὰ νὰ ἀποτελοῦν ἀντικεῖνον σύνολον.

3. Τὰ εἰς τὸ βιβλίον τῆς Α' τάξεως περιλαμβανόμενα λογοτεχνήματα, εἴτε πρωτότυπα, εἴτε μεταφράσεις, δεόν νὰ εἶναι κατὰ προτίμησιν ἔργα νεωτέρων Ἑλλήνων λογοτεχνῶν.

4. Εἰς ἀμφοτέρω τὰ βιβλία δεόν τὰ παιητικά λογοτεχνήματα νὰ εὐρίσκονται ἐν ἰσομοιρίᾳ πρὸς τὰ πεζά, δύνανται δὲ μάλιστα καὶ νὰ πλεονάζουν αὐτῶν.

5. Τὰ ἐκ τῶν λογοτεχνημάτων ἀναπτύσσοντα τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην δεόν πρέπει νὰ καλλιεργοῦν καὶ τὸ μῖος πρὸς τοὺς ἄλλους λαοὺς.

6. Δὲν πρέπει νὰ περιλαμβάνονται ὡς λογοτεχνήματα καὶ ἀναγνώσματα προσκορπούμενα εἰς τὰς κρατούσας θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς ἀντιλήψεις καὶ εἰς τὴν ὑφισταμένην κοινωνικὴν τάξιν.

Εἰδικώτεροι δὲ ἀπαιτήσεις, τὰς ὁποίας ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ ποιοῦ πρέπει νὰ πληρῶν τὰ ἀναγνώσματα τῶν προκειμένων βιβλίων, εἶναι αἱ ἐξῆς :

Τὸ μὲν περιεχόμενον αὐτῶν δεόν α') νὰ σχετίζεται κατὰ τὸ ἐφοικτὸν πρὸς τὰ ἐν τῇ τάξει διδασκόμενα μαθήματα, β') νὰ εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὴν διανοητικὴν καὶ συναισθηματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν μαθητῶν, διὰ τοὺς ὁποίους προορίζεται.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν μορφήν τῶν ἀναγνωσμάτων δεόν νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψει, ὅτι εἰς μὲν τὸ βιβλίον τῆς Α' τάξεως θὰ πλεονάζουν τὰ διηγηματικὰ πεζογραφήματα τῶν περιγραφικῶν καὶ τὰ ἐπικά καὶ ἐπικολυρικά ποιήματα τῶν καθαρῶς λυρικών, εἰς δὲ τὸ βιβλίον τῆς Β' τάξεως τὰ μὲν διηγηματικὰ καὶ περιγραφικὰ πεζογραφήματα θὰ εὐρίσκωνται κατὰ τὸ δυνατόν ἐν ἰσομοιρίᾳ, τὰ δὲ λυρικά ποιήματα θὰ πλεονάζουν τῶν ἐπικῶν καὶ ἐπικολυρικῶν.

Σημειωτέον ἐπὶ τούτοις, ὅτι εἰς τὸ τέλος ἐκάστου ἀναγνωσματος δεόν νὰ ἀναγράφεται καὶ τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως του, εἰς δὲ τὰ ὑπεβαλλόμενα πρὸς κρίσιν χειρόγραφα προσέτι

καὶ τὸ ἔργον, ἐξ οὗ ἐλήφθη τὸ ἀνάγνωσμα, καὶ ὁ χρόνος τῆς πρώτης δημοσιεύσεως αὐτοῦ.

Ὡς πρὸς τὸ ποῖόν τέλος τῶν μὲν ἐρμηνευτικῶν πινάκων δεόν νὰ τονισθῆ, ὅτι οὗτοι θὰ περιρίζωνται εἰς τὴν κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν ἀπλήν, σαφῆ καὶ σύντομον ἐρμηνεῖαν τῶν ἀπολύτως ἀγνώστων εἰς τοὺς μαθητὰς λέξεων καὶ προαγμάτων, τῶν δὲ βιογραφικῶν, ὅτι οὗτοι θὰ περιέχουσι συντόμους καὶ σαφεῖς βιογραφίας τῶν συγγραφέων τῶν ἀναγνωσμάτων κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν μετὰ καλλιτεχνικῆς εἰκόνας ἐκάστου.

Οἰκονομία τῆς ὕλης. — Ὡς πρὸς τὴν οἰκονομίαν τῆς ὅλης ὕλης τῶν προκειμένων βιβλίων δεόν νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψει, ὅτι θὰ προτάσσονται τὰ ἀναγνώσματα, θὰ ἐπακολουθῆ ὁ ἐρμηνευτικὸς πίναξ καὶ θὰ ἐπιτάσσεται ὁ βιογραφικὸς. Ἡ διάταξις τῶν πεζῶν καὶ ποιητικῶν ἀναγνωσμάτων ἐκατέρου τῶν βιβλίων ἐπαρῆται εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τῶν συγγραφέων αὐτῶν.

Γ'. Ἱστορικῶν.

Ὁ σκοπὸς τῶν βιβλίων. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψει, ὅτι ἀφορᾶ τὰ προκειμένα βιβλία θὰ χρησιμεύσουν εἰς τοὺς δι' αὐτὰ προοριζόμενους μαθητὰς ὡς βοηθήματα πρὸς ἐπανάληψιν καὶ ἐντύπωσιν τῆς ἐν τῇ τάξει τῶν διδασκείας ὕλης ἐκ τῆς Ἱστορίας, εὐνόητον εἶναι ὅτι ταῦτα πρέπει νὰ ἐπιδιώκουν τὸν ἴδιον κύριον σκοπόν, τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει καὶ ἡ ἐν τῇ τάξει διδασκαλία τῆς Ἱστορίας, νὰ ὑποτυπώσῃ δηλονότι πιστὴν εἰκόνα τοῦ ὅλου βίου, ἰδίᾳ δὲ τοῦ πολιτισμοῦ ἐκάστου τῶν ἱστορουμένων λαῶν, καὶ δὴ ἐν τῇ θέσει καὶ τῇ ἀξίᾳ τὴν ὁποίαν ἔχει διὰ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἱστορικοῦ βίου τῆς ὅλης ἀνθρωπότητος.

Τὸ ποῖόν τῆς ὕλης αὐτῶν. — Ἐκάτερον τῶν βιβλίων τούτων, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον θὰ περιλαμβάνῃ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους τῆς ἀνθρωπότητος (ἤτοι τὰ λείψανα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὰς προόδους αὐτοῦ κατὰ τοὺτους), τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχαίων ἀνατολικῶν λαῶν μετὰ τῆς συγχρόνου πρὸς ταύτην ἱστορίας τῶν Ἑλληνικῶν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν μεταναστεύσεων τῶν Ἑλληνικῶν φυλῶν μέχρι τῆς συνενώσεως τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τοῦ Μακεδόνα Φιλίππου, τὸ δὲ δεύτερον θὰ περιλαμβάνῃ τὴν ἱστορίαν τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τὴν ἱστορίαν τῶν ὑπὸ τῶν διαδόχων αὐτοῦ καὶ τῶν ἐπιγόνων ἱερυθέντων βασιλείων καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ τῶν

Ἑλλήνων ὑπ' αὐτὸ μέχρι Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου, θὰ ἀποτελήται τὸ πολὺ ἀπὸ 15 τοπογραφικὰ φύλλα, ἐξ ὧν περὶ τὰ 10 θὰ διατίθενται διὰ τὸ κείμενον τῆς ἱστορίας καὶ περὶ τὰ 5 διὰ τὰ ἀπαραίτητα πρὸς διασάφην τῆς ἱστορικῆς ὕλης ἐποπτικὰ μέσα, ἥτοι χάρτας, εἰκόνας κλπ.

Τὸ ποῖον τῆς ὕλης τῶν βιβλίων. — Λαμβανόμενου ὑπ' ὄψει τοῦ κυρίου σκοποῦ, ὃν ἐπιδιώκουν τὰ προκείμενα βιβλία, ἀπαραίτητον εἶναι, ὅπως τὸ **περιεχόμενον** αὐτῶν εἶναι τοιοῦτον κατὰ **ποιόν**, ὥστε νὰ πληροῦνται δι' αὐτῶν αἱ ἀκόλουθοι γενικαὶ ἀπαιτήσεις :

1. Πρέπει εἰς κάθε ἐκδήλωσιν τοῦ βίου τῶν ιστορουμένων λαῶν νὰ δίδεται ἡ ὀρθὴ ἐρμηγεία.

2. Δέον πρὸς τοῦτα νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψει οἱ τέσσαρες οὐσιωδέστεροι παράγοντες ἐκάστης τοιαύτης ἐκδηλώσεως, ἥτοι ἡ ἰδιοφυΐα τοῦ ἱστορικοῦ λαοῦ, ἡ ἰδιαιτέρα ποιότης τοῦ περιβάλλοντος αὐτὸν φυσικοῦ κόσμου, ἡ ἐπίδρασις τῶν λοιπῶν ἐκδηλώσεων τοῦ βίου τοῦ καὶ ἡ ἐπίδρασις τῶν ἄλλων λαῶν.

3. Ἐφόσον πρόκειται περὶ τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν ἀνωτέρω παραγόντων, δέον νὰ γίνεται καταφατικῆς ἡ σχέση τῆς γεωγραφικῆς θέσεως, τοῦ κλίματος καὶ τῆς διακρωσέως, διακλάσεως καὶ ποιότητος τοῦ εδάφους τῆς χώρας πρὸς τὸν δρῶντα ἐν αὐτῇ λαὸν καὶ τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ βίου του.

4. Δεδομένου, ὅτι ἐν τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ βίου παντὸς λαοῦ σπουδαιότεραι εἶναι αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ (οἷα εἶναι αἱ ἠθικαὶ καὶ περὶ τοῦ δικαίου ἰδέαι, αἱ θρησκευτικαὶ ἰδέαι, αἱ τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς ἰδέας συμβολίζουσαι μυθολογικαὶ παραδόσεις, αἱ πολιτικαὶ καὶ ἀντικλήψεις, τὰ γράμματα, αἱ ἐπιστήμαι καὶ αἱ καλὰ τέχναι, ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ (γεωργία, βιομηχανία, ἐμπόριον, συγκοινωνία, κλπ.), ἀπαραίτητον εἶναι, ὅπως εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ πολιτισμοῦ δίδεται πολὺ περισσοτέρα ἔκτασις ἢ εἰς τὰς λοιπὰς, ὡς εἰς τὰς πολεμικὰς περιπετείας κλπ.

5. Ἐκ τῶν διαφόρων ἐκδηλώσεων τοῦ πολιτισμοῦ ἀπαραίτητον εἶναι νὰ προσφέρωνται αἱ δι' ἐκάστην τῶν προκείμενων τάξεων μάλλον ἀφομοιώσει, καὶ αὐταὶ δὲ ὑπὸ μέρφην διευκολύνουσαν τὴν κατανόησιν αὐτῶν, λαμβανόμενου ἄλλως ὑπ' ὄψει, ὅτι καὶ εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις θὰ παρουσιάζωνται εὐκαιρίαι πρὸς βαθυτέραν ἐπεξεργασίαν τῶν ἤδη δεδιδραμένων

καί εἰς τὴν τελευταίαν γυνασιακὴν τάξιν θὰ διδαχθῇ συν-
πτικὴ ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τῶν ἀρ-
χαιστάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον.

6. Ἀπαραίτητον εἶναι νὰ ἐξαιρέται προσηκόντως ἡ ἱστο-
ρικὴ συμβολὴ τῶν ἐπιλέκτων προσωπικότητων τῆς τε πατρίου
ἱστορίας καὶ τῆς τῶν ἄλλων λαῶν.

7. Πρέπει ἐπίσης νὰ μὴ παραμελῆται ἡ κατάδειξις τῆς
συμβολῆς ἐκάστου τῶν ἱστορουμένων λαῶν εἰς τὴν ἐξέλιξιν
τοῦ ἱστορικοῦ βίου τῆς ὅλης ἀνθρωπότητος.

8. Προκειμένου εἰδικώτερον περὶ τῆς πατρίου ἱστορίας
πρέπει νὰ καταδεικνύεται εἰς τοὺς μαθητὰς τίνες ἀρεταὶ τῆς
σουλῆς τῶν κατέστησαν ἱκανοὺς τοὺς προγόνους τῶν νὰ δημι-
ουργήσουν ἱστορίαν καὶ πολιτισμὸν ἀπαράμιλλον καὶ τίνα
ἐλαττώματα αὐτῆς ἐπέφεραν τὴν παρακμὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλ-
λάδος.

9. Ἀπαραίτητον εἶναι τέλος, ὅπως εἰς ἀμφοτέρω τὰ προ-
κειμένα βιβλία ἐκτίθενται διεξοδικώτερον τὰ εἰς τὴν ἱστορίαν
τῆς Ἑλλάδος ἀφορῶντα τῶν λοιπῶν. Οὕτως ἐν παραδείγματι,
προκειμένου περὶ τῆς ἱστορίας τῶν ἀρχαίων Ἀνατολικῶν
λαῶν καὶ τῆς συγχρόνου πρὸς αὐτὴν ἱστορίας τῶν Ἑλληνι-
κῶν, δεόν νὰ ἐκτίθενται διεξοδικώτερον τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν
δευτέραν, ὑποτασσομένης εὐρύτερον τῆς ἱστορίας τῶν μετανα-
στεύσεων τῶν Ἰνδογερμανικῶν λαῶν καὶ τῆς ἱστορίας τῆς
Ἀρχαίης Ἑλλάδος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῆς. Ἐπίσης ἐν
τῷ βιβλίῳ τῆς Β' τάξεως δεόν νὰ ἐκτίθενται πλατύτερον τὰ
ἀφορῶντα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος.

Πρὸς πλήρωσιν τοῦ κυρίου σκοποῦ, τὸν ὅποιον ἐπιδιώκουν
τὰ προκειμένα βιβλία, ἀπαραίτητον εἶναι ἐπίσης, ὅπως ἡ μὲν
ἐκθεσις τῆς ὕλης τῶν ἐνέχη πᾶσαν τὴν δυνατὴν ἐνάργειαν καὶ
ἐποπτικότητά, γραφικότητα καὶ πλαστικότητα, ἡ δὲ γλῶσσα
τῆς ἐκθέσεως εἶναι μικροπερίοδος καὶ ὅσον τὸ δυνατόν ἀπλου-
στερία, ἀνάλογος πρὸς τὰς γλωσσικὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν,
δ' οὕς προσρίζεται, τὰ δ' αἰ αὐτοῖς περιλαμβανόμενα ἐποπτι-
κὰ μέσα εἶναι ὡς οἷόν τε ἀκριβῆ, εὐκρινῆ καὶ καλλιτεχνικά.

Ἡ οἰκονομία τῆς ὕλης. — Ἡ διάταξις τῶν καὶ ἑκάστον
τῆς ἐν τῆς προκειμένους βιβλίοις περιλαμβανόμενης ὕλης
ἀπόκειται εἰς τοὺς συγγραφεῖς αὐτῶν, οἵτινες τοῦτο μόνον
δεόν νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὅτι ὀφείλουν νὰ
ἐφαρμόζουν καθόλου τὴν χρονολογικὴν καὶ τὴν συγχρονιστι-
κὴν μέθοδον τῆς διατάξεως. Οὕτως, ἐν παραδείγματι, ὀφεί-

λουν να υποτυπώνουν την ιστορίαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος κατὰ τὰς χρονικὰς αὐτῆς περιόδους, ἐν ἐκάστῃ δὲ περιόδῳ νὰ ἐκθέτουν πρὸς ἀκριβῆ τὴν ιστορίαν πάντων τῶν τμημάτων αὐτῆς (Ν. Ἑλλάδος, Θεσσαλίας, Μακεδονίας, Ἠπείρου κλπ.).

Ἡ προθεσμία πρὸς υποβολὴν τῶν βιβλίων τούτων πρὸς κρίσιν πρὸς τὸ καθ' ἡμᾶς Ὑπουργεῖον ὀρίζεται μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1930, ἢ διὰ τὴν υποβολὴν τῶν κρίσεων τῆς οἰκείας ἐπιτροπῆς μέχρι δεκάτης πέμπτης Μαΐου 1931, ἢ δὲ πρὸς δημοσίευσιν τῆς ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως μέχρι τέλους Μαΐου 1931.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Φεβρουαρίου 1930.

Ὁ Ὑπουργὸς
Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Ἀριθ. Πρωτ. 12257.

Π Ρ Α Ξ Ι Σ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 2 τοῦ νόμου 3438 «περὶ διδακτικῶν βιβλίων», τὸ ἐδάφιον 4 τοῦ ἄρθρου 24 τοῦ νόμου 4373 «περὶ διαρρυθμίσεως τῶν σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσως» καὶ τὰς ὑπ' ἀριθ. 62)8 Ἰανουαρίου 1930 καὶ 62)24 Ἰανουαρίου 1930 πράξεις Γενικῶν Συνεδριῶν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, προκηρύσσομεν συγγραφὴν διδακτικῶν βιβλίων :

1) Ἐκλογῶν ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως τῶν ἡμιγυμνασίων καὶ τῶν ἑξαταξίων γυμνασίων. 2) Ἐκλογῶν ἐκ τῶν Εὐαγγελίων πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Β' τάξεως τῶν ἡμιγυμνασίων καὶ τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων, διὰ μίαν πενταετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1931—1932, ὀρίζομεν δὲ τὴν ποσότητα καὶ οἰκονομίαν τῆς ὕλης αὐτῶν ὡς κάτωθι:

Σκοπὸς, ποῖόν, ποσὸν καὶ οἰκονομία τῆς ὕλης.

Α'. Ἐκλογῶν ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως τῶν ἡμιγυμνασίων καὶ ἑξαταξίων γυμνασίων.

Ὁ σκοπὸς τοῦ βιβλίου : Τὸ προκείμενον βιβλίον κύριον σκοπὸν ἔχει νὰ ὑπόβοηθήσῃ τὴν θρησκευτικὴν διδασκαλίαν, τὸ μὲν ὅπως ἐγγραράξῃ εἰς τὴν συνείδησιν τῶν μαθητῶν τὰς γενικὰς ἐκείνας θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς βάσεις, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ τεθοῦν εἰς αὐτὴν διὰ τῆς μελέτης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὸ δὲ ὅπως προπαρασκευάσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ἐπίμισιν τοῦ ἔργου τοῦ Σωτῆρος ὡς ἔργου θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς συμπληρώσεως καὶ τελειώσεως τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Τὸ ποτὸν τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου. Τὸ βιβλίον, περιλαμβάνον 1) Στοιχειώδη Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, 2) Ἐκλογὰς ἐκ τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ σχετικὰ πρὸς αὐτὰς ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα, 3) Γενικὰ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Ἐκλογῶν συμπεράσματα περὶ τῆς ἀναγκαιότητος τῆς συμπληρώσεως τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ 4) σχετικὰ πρὸς τὰς ἐκλογὰς εἰκόνας, θὰ ἀποτελήται τὸ πολὺ ἐκ 10 τυπογραφικῶν φύλλων, ἐξ ὧν 2 μὲν θὰ διατίθενται διὰ τὴν Εἰσαγωγὴν καὶ τὰ Γενικὰ συμπεράσματα, 1)2 διὰ τὰς εἰκόνας, τὰ δὲ λοιπὰ 7 1)2 διὰ τὰς ἐκλογὰς καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα.

Τὸ ποτὸν τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου : Λαμβανόμενου πρὸ ὀφθαλμῶν τοῦ σκοποῦ, τὸν ὅποιον ἐπιδιώκει τὸ προκείμενον βιβλίον, ἀπαραίτητον εἶναι, ὅπως ἡ ἐν αὐτῷ περιλαμβανομένη ὕλη πληροῖ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ ποιοῦ τὰς ἀκολουθοῦσας ἀπαιτήσεις.

1). Ἡ εἰς τὴν Παλαιᾶν Διαθήκην Εἰσαγωγὴ, ἡ ὁποία ὡς ἐκ τῆς καθόλου πνευματικῆς ἀναπτύξεως τῶν μαθητῶν, δι' οὗς προορίζεται, δεόν νὰ εἶναι ὄλως στοιχειώδης, δὲν πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ ἢ ὅσα εἶναι ἀπόλυτως ἀναγκαῖον νὰ γνωρίζουν οὗτοι, ὅπως δυνηθῶν νὰ παρακολουθήσουν μὲ ἐπίγνωσιν τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς ιδέας εἰς τὰς ὁποίας ἀνυψῶθῃ ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαός, καὶ δὴ διὰ τῆς ἀναγνώσεως αὐτῶν τῶν γραπτῶν μνημείων, εἰς τὰ ὁποῖα περιέχονται αὐταί. Ὅθεν ἡ Εἰσαγωγὴ δύναται νὰ περιλαμβάνῃ κεφάλαια, οἷα τὰ ἀκόλουθα. 1) Ἡ πολυθεΐα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ τῶν ἄλλων ἀρχαίων λαῶν, 2) Ἡ ἀνωτέρα θρησκεία, ὁ μονοθεϊσμός, καὶ ὁ λαός, εἰς τὸν ὅποιον ἐμφανίζεται αὕτη. 3) Συντομωτάτη ἐπισκόπησις τῶν ἱστορικῶν τυχῶν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ μέχρι τῆς ἐμφάνισεως τοῦ Ἰησοῦ μετὰ στοιχειώδους γεωγραφικῆς ἐπισκοπήσεως τῶν χωρῶν, εἰς τὰς ὁποίας ὁ

λαός ούτος έδρασε. 4) Τά γραπτά μνημεία του Ισραηλιτικού λαού. Τά βιβλία τής Παλαιάς Διαθήκης. Τά κανονικά και τά δευτεροκανονικά βιβλία. 5) Ο χαρακτήρ, ή γλώσσα, ή προέλευσις και οι συγγραφείς τών βιβλίων τής Π. Δ. 6) Αί μεταφράσεις αυτών και τό κείμενον τών Ο'. 7) Η έκκλησιαστική χρῆσις του κειμένου τούτου. Τά κεφάλαια αυτά ή άλλα ανάλογα πρέπει να είναι ως οίον τε σύνταμα και να ανταποκρίνεται από τε τής απόψεως του περιεχομένου και από τής γλωσσικής τελείως προς τάς δυνάμεις τών μαθητῶν τής πρώτης τάξεως.

Ός προς δέ τάς Έκλογάς εκ τών βιβλίων τής Παλαιάς Διαθήκης πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψει τά ακόλουθα.

1) Αί εκλογαί πρέπει να είναι τοιαῦται, ώστε διά του συνόλου των να δίδεται ζωντανή εικόνα τών θρησκευτικών και ήθικῶν αντιλήψεων τής Παλαιάς Διαθήκης, αι όποιαί παραρουσιάζουν μὲν τάς υπό του Σωτήρος συμπληρωθείσας ατελείας, καθόλου δ' όμως αποστελούν τάς εδραϊκας βάσεις, επί τών όποίων πρέπει να θεμελιωθῆ ή θρησκευτική και ήθική συνείδησις τών παιδών.

2) Αί εκλογαί δεόν να τίθενται εις τό πρωτότυπον κείμενον τών Ο', παραπλεύρως του όποίου θα παρατίθενται παράφρασις πιστή και μη απομακρυνομένη του πρωτοτύπου κειμένου εις γλώσσαν καθαράν και εύληπτον.

3) Έκάστη Έκλογή, είτε αναφέρεται εις Θρησκευτικήν, είτε αναφέρεται εις ήθικήν τινα ιδεάν, δεόν να έχη ένιαίον από τε ούσιαστικής και από λογικής απόψεως περιεχόμενον, τό όποϊον πρέπει να είναι κατά τό δυνατόν συγκεκριμένον και να συνοψίζεται διά καταλλήλου επιγραφής, προτασσομένης τής εκλογής (π. χ. 'Ο ποιητής του παντός ή ή Δημιουργία του κόσμου, 'Ο καλός θρησκευτικός οδηγός (Μουσῆς). 'Ο Νόμος του Θεού, ό όφελόμενος εις τόν θεϊον νόμον σεβασμός. Η καλή οίκογένεια. Η αληθινή φιλία, Προφητικάί ρήσεις: περί του Χριστού κλπ. κλπ.)

4) Κάτωθι τής επιγραφής εκάστης Έκλογής σκόπιμον είναι να σημειούται τό κεφάλαιον και ό αριθμός τών στίχων του βιβλίου τής Παλαιάς Διαθήκης, εξ ου ελήφθη ή Έκλογή.

Ός προς τά εκκλησιαστικά άσματα δεόν να λαμβάνεται υπ' όψει, ότι ταῦτα πρέπει να σχετίζονται προς τό περιεχόμενον τών Έκλογών, ότι δέ, εφόσον δέν υπάρχουν κατάλληλα:

τοιαῦτα, δύνανται ἀντ' αὐτῶν νὰ τίθενται καὶ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν γνωστότερων ψαλμῶν.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ Γενικά ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Ἐκλογῶν συμπεράσματα, δεόν νὰ λαμβάνωνται πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ ἀκόλουθα. Δεδομένου, ὅτι διὰ τῆς ἐξαγωγῆς αὐτῶν ἀποσκοπεῖται ἡ προπαρασκευὴ τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἔργου τοῦ Σωτῆρος ὡς ἔργου θερηκευτικῆς καὶ ἠθικῆς τελειώσεως τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, αὐτονόητον εἶναι, ὅτι τὰ συμπεράσματα αὐτά, ἐπιτιθέμενα εἰς γλώσσαν ἀπλὴν καὶ εὐληπτον, δεόν νὰ περιορίζωνται εἰς σημεία, οἷα τὰ ἀκόλουθα.

1) Ἡ ὑπεροχὴ τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας. Αἱ εἰς αὐτὴν ὀφειλόμενα περίοδοι τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἀκμῆς τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. 2) Αἱ ἀτέλειαι τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας. 3) Τὰ κακὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀτελειῶν αὐτῶν. Αἱ περίοδοι τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς καταπτώσεως τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. 4) Τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ιδέας, ὅτι ἡ Ἰουδαϊκὴ θρησκεία ἔχει ἀνάγκην συμπληρώσεως. Ἡ περὶ Μεσσίου ιδέα ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ.

Σχετικῶς τέλος πρὸς τὰς εἰκόνας τοῦ βιβλίου δεόν νὰ τοινοθῆ, ὅτι αὐταὶ πρέπει νὰ εἶναι ὡς οἷόν τε εὐκρινεῖς καὶ καλλιτεχνικαί.

Ἡ οἰκονομία τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου : Ὡς πρὸς τὴν διάταξιν τῆς ὅλης ὕλης τοῦ βιβλίου παρατηρητέον, ὅτι θὰ προηγήται ἡ Εἰσαγωγὴ, θὰ ἀκολουθοῦν αἱ Ἐκλογαὶ καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα, θὰ ἐπιτάσσωνται τὰ Γενικά συμπεράσματα καὶ θὰ ἐπακολουθοῦν ἐν τέλει αἱ εἰκόνας.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διάταξιν τῶν Ἐκλογῶν καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἄσμάτων, προφανές εἶναι, ὅτι τὰ ἄσματα θὰ ἐπιτάσσωνται εἰς τὰς Ἐκλογάς, ἐφ' ὧν τὸ περιεχόμενον θὰ ἀναφέρεται.

Εἰδικῶς τέλος ὡς πρὸς τὴν διάταξιν τῶν Ἐκλογῶν δεόν νὰ λαμβάνεται πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι, ἐφόσον διὰ τῶν Ἐκλογῶν δὲν πρόκειται νὰ ἐκτεθῆ ἡ Ἱερὰ Ἱστορία τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, ἀλλὰ νὰ δοθῇ ζωτανὴ εἰκὼν τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν ἀντιλήψεων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἡ διάταξις τῶν θὰ βασιζέται μόνον ἐπὶ τῆς τελευταίας ἀπόψεως, τιθεμένης ὅπως κατὰ μέρος τῆς ἱστορικῆς ἀπόψεως.

Β'. Ἐκλογῶν ἐκ τῶν Εὐαγγελίων πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Β' τάξεως τῶν ἡμιγυμνασίων καὶ ἐξαταξίων γυμνασίων.

Ὁ σκοπὸς τοῦ βιβλίου : Τὸ προκείμενον βιβλίον κύριον σκοπὸν ἔχει· νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς ὡς βοήθημα, ὅπως σχηματίσουν ζωντανὴν εἰκόνα τοῦ βίου καὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, βασιζομένην ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Εὐαγγελίου, ὅστω δὲ συναισθανθοῦν καὶ κατανοήσουν τὴν ἐξουσίαν τοῦ προσώπου Αὐτοῦ καὶ τὴν ἐκ ταύτης ἀπορρέουσαν ἀπόλυτον ἀξίαν τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν παραγγελμάτων του.

Τὸ ποῖον τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου : Τὸ βιβλίον περιλαμβάνον 1) Στοικειώδη Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην καὶ ἰδίως τὰ Εὐαγγέλια. 2) Ἐκλογὰς ἐκ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων καὶ σχετικὰ πρὸς αὐτὰς ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα. 3) Ἐρμηνευτικὰς εἰς τὰς Ἐκλογὰς καὶ τὰ ἄσματα σημειώσεις καὶ 4) Σχετικὰς πρὸς τὰς Ἐκλογὰς εἰκόνας. Θὰ ἀποτελήται τὸ πᾶν ἐξ 8 τυπογραφικῶν φύλλων. ἐξ ὧν 1) 1) 2 μὲν θὰ διατίθεται διὰ τὴν εἰσαγωγὴν, 1 διὰ τὰς ἐρμηνευτικὰς σημειώσεις, 1) 2 διὰ τὰς εἰκόνας, τὰ δὲ λοιπὰ 5 διὰ τὰς ἐκλογὰς καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα.

Τὸ ποῖον τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου : Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ κυρίου σκοποῦ, τὸ ὅποιον ἐπιδιώκει τὸ προκείμενον βιβλίον, ἀπαραίτητον εἶναι, ὅπως ἡ ἐν αὐτῷ περιλαμβανομένη ὕλη πληροῖ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ ποιοῦ τὰς ἀκολουθοῦσας ἀπαιτήσεις.

Ἡ μὲν Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην καὶ ἰδίως τὰ Εὐαγγέλια, ἡ ὁποία λόγῳ τῆς ἐν γένει ἀναπτύξεως τῶν μαθητῶν, δι' οὗς προορίζεται, δεόν νὰ εἶναι ὅλως στοιχειώδης, δὲν πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ παρὰ μόνον, ὅτι εἶναι ὅλως ἀπαραίτητον νὰ γνωρίζουν οἱ μαθηταί, διὰ νὰ παρακολουθήσουν μετ' ἐπιγνώσεως τὸν βίον καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου καὶ διὰ τῆς ἀναγνώσεως αὐτῶν, τῶν γραπτῶν περὶ αὐτῶν μνημείων.

Ὅθεν ἡ εἰσαγωγὴ δύναται νὰ περιλαμβάνῃ κεφάλαια. οἷα τὰ ἀκόλουθα: 1) Αἱ ἀτέλειαι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς συμπληρώσεως τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. 2) Ἡ περὶ Μεσσίας ἰδέα εἰς τὴν Παλαιᾶν Διαθήκην, 3) Τὸ περὶ ἄλλων, εἰς τὸ ὅποιον ἐνεφανίσθη καὶ ἔζησεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. 4) Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ προφορικὴ διδασκαλία αὐτοῦ, 5) Οἱ Ἀπόστολοι καὶ ἡ προφορικὴ διδασκαλία αὐτῶν. 6) Τὰ γραπτὰ μνημεία περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων. Οἱ γράφον-

τες μαθηται τοῦ Χριστοῦ. Τὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης, (Εὐαγγέλια, Πράξεις, Ἐπιστολαί, Ἀποκάλυψις) 7) Τὰ ψευδοεπίγραμμα συγγράμματα. Ὁ Κανὼν τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἡ αὐθεντία αὐτοῦ ὡς περιέχοντος τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. 8) Ἡ γλῶσσα τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ αἱ μεταφράσεις αὐτῆς. Τὰ κεφάλαια αὐτὰ ἢ ἄλλα ἀνάλογα δεόν να εἶναι σύντομα καὶ να ἀναποικρινῶνται τελείως ἀπὸ τε τῆς ἀπόψεως τοῦ περιεχομένου καὶ ἀπὸ τῆς γλωσσικῆς πρὸς τὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν τῆς β' τάξεως.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς ἐκ τῶν Εὐαγγελίων Ἐκλογὰς δεόν να λαμβάνωνται ὑπ' ὄψει τὰ ἀκόλουθα.

1. Αἱ ἐκλογαὶ πρέπει να εἶναι τοιαῦτα, ὥστε διὰ τοῦ συνόλου τῶν να διαγράφεται ὁ ὅλος βίος καὶ τὰ κύρια σημεῖα τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ, οὕτω δὲ να ὑποτυπῶνεται ζωντανῆ καὶ ἐπιβλητικῆ ἡ ὅλη προσωπικότης αὐτοῦ.

2. Ἐκάστη Ἐκλογή, εἴτε ἀναφέρεται εἰς τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ, εἴτε εἰς τὴν διδασκαλίαν του, δεόν να ἔχῃ ἐνιαῖον ἀπὸ τε οὐσιαστικῆς καὶ ἀπὸ λογικῆς ἀπόψεως περιεχόμενον, τὸ ὁποῖον θὰ συνοψίζεται διὰ κατάλληλου ἐπιγραφῆς, προτασσομένης τῆς ἐκλογῆς (π. χ. Ἡ παιδικὴ ἡλικία τοῦ Ἰησοῦ κτλ.).

3. Κάτωθι τῆς ἐπιγραφῆς ἐκάστης Ἐκλογῆς ἀπαραίτητον εἶναι να σημειῶνεται τὸ κεφάλαιον καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στίχων τοῦ Εὐαγγελίου, ἐξ οὗ ἐλήφθη ἡ ἐκλογή (π. χ. Ἡ παιδικὴ ἡλικία τοῦ Ἰησοῦ (Ματθαίου 2, 1—23, Λουκᾶ 2, 21—52) τοσούτω μᾶλλον καθόσον τυχόμενον εἶναι να συνιστάται εἰς τοὺς μαθητὰς, ὅπως ἐκτὸς τοῦ βιβλίου τῶν ἐκλογῶν ἔχουν ἀνά χεῖρας καὶ ὀλόκληρον τὴν Καινὴν Διαθήκην.

4. Ἡ κυρία Θερησκευτικὴ ἢ ἠθικὴ ἰδέα ἐκάστης Ἐκλογῆς δεόν να ἀναγράφεται εἰς τὸν πίνακα τῶν περιεχομένων (π. χ. Ἡ παιδικὴ ἡλικία τοῦ Ἰησοῦ, (Ἰσακὴ εἰς τοὺς γονεῖς) Ματθ. 2, 1—23, Λουκ. 2, 21—52).

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν λοιπὴν ὕλην τοῦ βιβλίου, ἀπαραίτητον εἶναι, ὅπως τὰ μὲν ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα εἶναι σχετικὰ πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν Ἐκλογῶν, αἱ δ' ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις, οὕσαι τὸ μὲν γλωσσικῆς, τὸ δὲ πραγματικῆς φύσεως, περιορίζωνται εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἀπαλύτως ἀγνώστων εἰς τοὺς μαθητὰς λέξεων ἢ φράσεων καὶ πραγματικῶν στοιχείων τῶν Ἐκλογῶν, αἱ δὲ εἰκόνες, σχετιζόμεναι πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν ἐκλογῶν, εἶναι ὡς οἷον τε εὐκρινεῖς καὶ καλλιτεχνικαί.

Ἡ οἰκονομία τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου : Ὡς πρὸς τὴν διάταξιν τῆς ὅλης ὕλης τοῦ βιβλίου δέον νὰ τονισθῇ ὅτι θὰ προηγηθῆται ἡ Εἰσαγωγή, θὰ ἀκολουθοῦν αἱ ἐκλογαὶ καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα θὰ ἐπιτάσσονται· αἱ ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις καὶ θὰ ἀκολουθοῦν ἐν τέλει αἱ εἰκόνες.

Σχετικῶς πρὸς τὴν διάταξιν τῶν Ἐκλογῶν καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀσμάτων αὐτονόητον εἶναι ὅτι τὰ ἄσματα θὰ ἐπιτάσσονται εἰς τὰς ἐκλογάς, εἰς ὧν τὸ περιεχόμενον θὰ ἀναφέρεται.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τέλος εἰδικῶς τὴν διάταξιν τῶν Ἐκλογῶν, ἡ σειρὰ αὐτῶν κανονίζεται εἰς τὰς γενικὰς γραμμὰς ἤδη διὰ τῆς ἐν τοῖς ἐμπροσθεν τονισθείσης ἀπόψεως, καθ' ἣν διὰ τοῦ συνόλου τῶν Ἐκλογῶν δέον νὰ διαγράφεται ὁ ὅλος βίος καὶ τὰ κύρια σημεῖα τῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου. Ὅτι δὲ ἀκόμη δέον νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψει ἐπὶ τοῦ προκειμένου, εἶναι τὸ ἑξῆς.

Δεδομένου, ὅτι ὁ βίος καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Κυρίου εἶναι ἀναποσπᾶστος συνδεδεμένα πρὸς ἀλληλα καὶ ὅτι ἀκριβῶς διὰ τῆς παρακολούθησως τοῦ συνδέσμου τῶν αὐτοῦ ἐξάγεται ζωντανωτέρα καὶ ἐπιβλητικωτέρα ἢ ὅλη προσωπικότης τοῦ Ἰησοῦ, ἀπαραίτητος εἶναι ὅπως καὶ αἱ ἐκλογαὶ ἀποκαθιστῶσι τὸν σύνδεσμον αὐτῶν.

Πρὸς τοῦτο ἀπαραίτητον εἶναι ὅπως αἱ ἐξ αὐτῶν ἀναφερόμεναι εἰς διδασκὰς τοῦ Κυρίου ἀκολουθοῦν τὰς ἐκλογάς τὰς ἀναφερομένας εἰς τὰ καθέκαστα τοῦ βίου του, τὰ σχετιζόμενα πρὸς ἐκάστην τῶν διδασκῶν.

Ἡ προθεσμία πρὸς ὑποβολὴν τῶν βιβλίων τούτων πρὸς κρίσιν πρὸς τὸ καθ' ἡμᾶς Ὑπουργεῖον ὀρίζεται μέχρι τέλους Νοεμβρίου 1930, ἢ διὰ τὴν ὑποβολὴν τῶν κρίσεων τῆς οἰκείας Ἐπιτροπῆς μέχρι τῆς δεκάτης πέμπτης Ἀπριλίου 1931, ἢ δὲ διὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως, ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως μέχρι τέλους Ἀπριλίου 1931.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Φεβρουαρίου 1930.

Ὁ Ὑπουργός

Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Αριθ. Πρωτ. 12259.

Π Ρ Α Ξ Ι Σ

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 2 τοῦ νόμου 3438 (περὶ διδακτικῶν βιβλίων), τὸ ἐδάφ. 4 τοῦ ἀρθρου 24 τοῦ νόμου 4373 (περὶ διαρρυθμίσεως τῶν σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσως) καὶ τὰς ὑπ' ἀριθ. 61)8 Ἰανουαρίου 1930, 22)24 Ἰανουαρίου 1930 καὶ 63)14 Φεβρουαρίου 1930 πράξεις Γενικῶν Συνεδριῶν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, προκηρῶσμεν συγγραφήν διδακτικῶν βιβλίων α') Πρακτικῆς Ἀριθμητικῆς πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν ἡμιγυμνασίων καὶ τῶν δύο κατωτέρων τάξεων τῶν ἑξατάξιων γυμνασίων, β') Πρακτικῆς Γεωμετρίας πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν ἡμιγυμνασίων καὶ τῶν δύο κατωτέρων τάξεων τῶν ἑξατάξιων γυμνασίων, γ') Στοιχείων Φυσικῆς καὶ Χημείας πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως τῶν ἡμιγυμνασίων καὶ τῶν ἑξατάξιων γυμνασίων, δ') Φυτολογίας πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς β' τάξεως τῶν ἡμιγυμνασίων καὶ ἑξατάξιων γυμνασίων διὰ μιᾶν πενταετίας ἀρχαμένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1931—1932, ὁρίζομεν δὲ τὴν ποσότητα καὶ οἰκονομίαν τῆς ὕλης αὐτῶν ὡς κάτωθι:

Σκοπὸς, ποῖον, ποσὸν καὶ οἰκονομία ὕλης.

Α') Πρακτικῆς Ἀριθμητικῆς πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν ἡμιγυμνασίων καὶ τῶν δύο κατωτέρων τάξεων τῶν ἑξατάξιων γυμνασίων.

Ὁ σκοπὸς τοῦ βιβλίου. Δεδομένου, ὅτι τὸ βιβλίον τῆς Πρακτικῆς Ἀριθμητικῆς δίδεται εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν δύο κατωτέρων γυμναστικῶν τάξεων ὡς **βοήθημα** πρὸς ἀπομνημόνευσιν καὶ ἐντύπωσιν τῆς ἐν τῇ τάξει των διδασκόμενης ἀριθμητικῆς ὕλης, εἶναι δὲ πρὸς περαιτέρω ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ὕλην ταύτην καὶ πρὸς πρακτικὴν αὐτῆς ἐφαρμογήν ὑπὸ τούτων φανερὸν εἶναι ὅτι τὸ περὶ οὗ πρόκειται βιβλίον ἐπιδιώκει τὸν ἴδιον κύριον σκοπὸν, τὸν ὁποῖον καὶ ἡ ἐν τῇ τάξει ἀριθμητικῆς διδασκαλία, ἥτις νὰ γνωρίσῃ μὲν εἰς τοὺς μαθητὰς τελειότερον ἢ ὅταν κωτωρθῶθῃ ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ τὴν ἀριθμῆσιν καὶ τοὺς διέποντας αὐτὴν κανόνας, νὰ καισατήσῃ δὲ αὐτοὺς ἰκανοῦς, ὅπως ἐφαρμοῦσιν τοὺς κανόνας τῆς ἀριθμῆσεως μὲ ὅλην τὴν δυνατὴν βεβαιότητα ἐν τῇ πράξει.

Τὸ ποσὸν τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου. Τὸ προκείμενον βιβλίον περιλαμβάνον τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἀριθμῶν καὶ τὰς ιδιότη-
τας ἐκάστου, τὰς ἐπ' αὐτῶν πράξεις καὶ ἐπὶ ἐκάστης τούτων
τοὺς κανόνας τοὺς συναφίζοντας τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως
αὐτῆς, ἔτι δὲ προβλήματα ἀκτήσεως εἰς τοὺς κανόνας τού-
τους καὶ πρακτικῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν, θὰ ἀποτελήται τὸ πλῆ-
ρῆς ἀπὸ 12 τυπογραφικὰ φύλλα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ πέντε τοῦλά-
χιστον θὰ διατίθενται διὰ τὰ προβλήματα τῆς ἀκτήσεως εἰς
τοὺς ἀριθμητικὸς κανόνας καὶ τῆς πρακτικῆς ἐφαρμογῆς
αὐτῶν.

Ἐκ τῶν εἰδῶν τῶν ἀριθμῶν, τῶν ιδιοτήτων ἐκάστου εἰ-
δους καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν πράξεων δεόν νὰ περιλαμβάνεται ἐν τῷ
προκείμενῳ βιβλίῳ ἀπαραιτήτως ἢ ἀκόλουθος ὕλη.

Ἀκεραῖοι ἀριθμοί.

Ἀριθμησις. Ἰσότης καὶ ἀνισότης μεταξὺ τῶν κυριώτερον
ιδιοτήτων αὐτῶν.

Αἱ τέσσαρες πράξεις ἐπὶ τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν μετὰ τῶν
κυριώτερον ιδιοτήτων αὐτῶν, τῶν δοκιμῶν τῶν καὶ τῶν συν-
τομιῶν τῶν.

Αἱ δυνάμεις καὶ αἱ κυριώτεραι ιδιότητες αὐτῶν. Ἡ διαι-
ρησις καὶ οἱ χαρακτηρισμοὶ τῆς διαιρετότητος τῶν ἀριθμῶν διὰ
2, 5, 25, 8, 125, 10, 9, 3, 11, 6, 12 καὶ 15.

Οἱ πρώτοι ἀριθμοί, οἱ πρώτοι πρὸς ἀλλήλους ἀριθμοὶ καὶ
ἡ ἀνάλυσις ἀριθμοῦ εἰς γινόμενον πρώτων παραγόντων.

Κλασματικοὶ ἀριθμοί.

Γενικὰ περὶ κλασμάτων. Ἰδιότητες τῶν κλασμάτων. Σύγ-
κροσις αὐτῶν πρὸς τὴν ἀκεραίαν μονάδα. Τροπὴ τῶν ἀκεραίων
εἰς κλάσματα. Μικτοὶ ἀριθμοὶ καὶ τροπὴ αὐτῶν εἰς κλάσματα.
Ἀπλοποιήσις τῶν κλασμάτων. Τροπὴ ἑτερονόμων κλασμάτων
εἰς ἑνότητα.

Αἱ τέσσαρες πράξεις ἐπὶ τῶν κλασματικῶν ἀριθμῶν καὶ αἱ
κυριώτεραι ιδιότητες αὐτῶν.

Σύνθετα κλάσματα καὶ τροπὴ αὐτῶν εἰς ἀπλᾶ.

Λύσις προβλημάτων διὰ τῆς ἀναγωγῆς αὐτῶν εἰς τὴν μο-
νάδα.

Γενίκευσις τῆς λύσεως τῶν προβλημάτων διὰ τῆς παραστά-
σεως τῶν ἀριθμῶν διὰ γραμμάτων.

Δεκαδικοὶ ἀριθμοί.

Δεκαδικὰ κλασματικὰ μονάδες, δεκαδικὰ κλάσματα, ιδιό-
τητες αὐτῶν καὶ γραφὴ αὐτῶν ὡς ἀκεραίων.

Τροπή κοινού κλάσματος εις δεκαδικὸν καὶ ἀντιστρόφως.
Περιοδικὰ δεκαδικὰ κλάσματα.

Αἱ τέσσαρες πράξεις ἐπὶ τῶν δεκαδικῶν ἀριθμῶν.

Συμμιγεῖς ἀριθμοί.

Ὁρισμὸς τοῦ συμμιγούς. Μονάδες μετρήσεως διαφόρων ποσῶν. Προβλήματα ἀλλαγῆς μονάδων.

Τροπή συμμιγούς εις μονάδας μιᾶς τάξεώς του, τροπή συγκεκριμένου ἀριθμοῦ εις συμμιγή.

Αἱ τέσσαρες πράξεις ἐπὶ τῶν συμμιγῶν ἀριθμῶν.

Τετραγωνικὴ οἴζα.

Ὁρισμὸς τῆς τετραγωνικῆς οἴζης θεθέντος ἀριθμοῦ καὶ ἐξιστοῦν αὐτῆς κατὰ προσέγγισιν ἐνὸς δεκάτου.

Λόγος καὶ ἀναλογίαί.

Ὁρισμὸς καὶ αἱ κυριώτεραι ιδιότητές αὐτῶν.

Ἀνάλογα καὶ ἀντιστρόφως ἀνάλογα ποσά. Σχέσεις τοῦ λόγου δύο τιμῶν τοῦ ἐνὸς τῶν τοιοῦτων ποσῶν πρὸς τὸν λόγον τῶν ἀντιστοίχων πρὸς αὐτὰς τιμῶν τοῦ ἄλλου.

Ἐξισώσεις.

Τὰ περὶ ἐξισώσεων τοῦ πρώτου βαθμοῦ ὅπως πρακτικῶς καὶ λύσεις δι' αὐτῶν εὐκόλων προβλημάτων.

Μέθοδοι.

Ἡ ἀπλή μέθοδος τῶν τριῶν.

Ἡ συνεξευγμένη μέθοδος.

Ἡ μέθοδος τῶν ποσοστῶν, ἥτοι τοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ τόσον ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἢ τοῖς χιλίοις. Προβλήματα ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως, εἰς τὰ ὅποια τὸ τόσον ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν χρόνον (προβλήματα, ἐκπτώσεις, κέρδος καὶ ζημίαι, ἀπόβαρον). Προβλήματα, ἐν οἷς τὸ τόσον τοῖς ἑκατὸν δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν χρόνον, ἀναγόμενα εἰς ἄλλας πραγματικὰς σχέσεις, π.χ. εἰς τὰ συστατικά διαφόρων ὑλῶν, εἰς τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν θνησιμότητα πῶλεως, γῶρας κλπ. Προβλήματα βασιζόμενα εἰς τὸ ποσὸν ἐπὶ τοῖς χιλίοις (π.χ. προβλήματα ασφαλειῶν).

Προβλήματα τῆς κυκλοφορίας τοῦ χρήματος, εἰς τὰ ὅποια τὸ τόσον τοῖς ἑκατὸν ἀναφέρεται εἰς τὸν χρόνον.

Ἡ σύνθετος μέθοδος τῶν τριῶν.

Προβλήματα τοῦ τόκου. Προβλήματα ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως τίμων, προβλήματα ἀνατοκισμοῦ.

Προβλήματα ύφαιρέσεως. Ἐξωτερικὴ καὶ ἑσωτερικὴ ύφαιρέσις. Γραμμάτια, συναλλαγματικά, ἐπιταγαί.

Ὁ μερισμὸς δοθέντος ἀριθμοῦ εἰς μέρη ἀνάλογα ἢ ἀντίστοιχα δοθέντων ἀριθμῶν. Σύνθεσις προβλημάτων μερισμοῦ. Ἐφαρμογὴ τῶν περὶ τοῦ μερισμοῦ εἰς τὰ προβλήματα τῆς Ἐταιρείας.

Ὁ μέσος ὅρος δοθέντων ἀριθμῶν. Γραφικαὶ παραστάσεις τῶν τιμῶν ἐνὸς ποσοῦ καὶ παραστατικὴ γραμμὴ τῶν μεταβολῶν τῶν τιμῶν αὐτοῦ ὅπως πρακτικῶς.

Ἡ μέθοδος τῆς μίξεως καὶ κράσεως.

Τὸ ποῖον τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου. Λαμβανόμενου ὑπ' ὄψει τοῦ κυρίου σκοποῦ, τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει τὸ προκείμενον βιβλίον, ἀπαραίτητον εἶναι, ὅπως ἢ ἐν αὐτῷ περιλαμβανομένη ὕλη πληροῦσθαι ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ ποιοῦ τὰς ἀκόλουθους ἀπαιτήσεις.

Ἐκ μὲν τῶν ἐννοιῶν τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν ἰδιότητων αὐτῶν πρέπει νὰ **ὀρίζονται** μόνον αἱ οὐσιωδέστεραι, αἱ δὲ σχετικοὶ ὅρισμοι πρέπει νὰ βασίζονται ἐπὶ συγκεκριμένων παραδειγμάτων γνωριμωτάτων εἰς τοὺς παῖδας καὶ νὰ εἶναι ἀπὸ μὲν τῆς ἀπόψεως τοῦ περιεχομένου ἀκριβεῖς καὶ σύντομοι, ἀπὸ δὲ τῆς ἀπόψεως τῆς γλωσσικῆς μορφῆς ἅπλοοι καὶ εὐληπτοί.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς κανόνες, τοὺς συνοψίζοντας τὸν τρόπον τῆς ἐπιτελέσεως τῶν διαφόρων ἀριθμητικῶν πράξεων ἐπὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν ἀριθμῶν, δεόν νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψει τὰ ἀκόλουθα:

1. Οἱ μὲν θεμελιώδεις ἐκ τῶν κανόνων τούτων δεόν νὰ ἐξάγονται ἐκ τῆς λύσεως σχετικῶν προτύπων προβλημάτων, αἱ δὲ λοιποὶ δύνανται νὰ ἐξάγονται καὶ ἀμέσως ἐκ τῶν θεμελιωδῶν, ὡς ἀσκήσεις ἐπὶ τούτων.

2. Τὰ πρὸς ἐξαγωγήν τῶν θεμελιωδῶν κανόνων χρησιμοποιούμενα πρότυπα προβλήματα πρέπει νὰ εἶναι ἅμα μὲν ἐφαρμοσμένα, ἀναγόμενα εἰς τὰς πραγματικὰς σχέσεις γνωριμωτάτας εἰς τοὺς παῖδας, ἅμα δὲ ἅπλοα ἀπὸ ἀριθμητικῆς ἀπόψεως, περιέχοντα ἐκείνας μόνον τὰς ἀριθμητικὰς σχέσεις αἰτινες πρόκειται νὰ συμπεριληφθῶν εἰς τὸν ἐξαχθῆσόμενον κανόνα.

3. Ὁ τρόπος τῆς λύσεως τῶν προτύπων προβλημάτων, οὕτως συνοψιστὸς θὰ εἶναι ὁ ἀριθμητικὸς κανὼν, δεόν νὰ εἶναι ὡς οἷόν τε πρακτικὸς, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ἀποκλείων-

ται και λύσεις βασιζόμεναι καθαρῶς ἐπὶ τῶν ιδιοτήτων τῶν ἐν τοῖς προβλήμασιν ἀριθμῶν.

4. Πάντες οἱ κανόνες πρέπει νὰ εἶναι ἀπὸ μὲν τῆς ἀπόψεως τοῦ περιεχομένου ἀκριβεῖς και σύνταμοι, ἀπὸ δὲ τῆς γλωσσικῆς ἀπόψεως ἀπλοὶ και εὐληπτοί.

5. Σκόπιμον εἶναι, ὅπως, ἐφόσον εἶναι δυνατόν, πάντες οἱ κανόνες οἱ ἀναφερόμενοι εἰς ἐκάστην πράξιν ἐπὶ ἐκάστου εἰδους ἀριθμῶν παρατίθενται ἐν τέλει τοῦ σχετικῆς κεφαλαίου και ὑπὸ μορφήν ἀριθμητικῶν τύπων.

6. Σκόπιμον εἶναι ἐπίσης, ὅπως καιὰ τὴν ἐξαγωγήν τῶν κανόνων τῆς ἐπιτέσεως τῶν πράξεων ἐπὶ τῶν μὴ ἀκεραίων ἀριθμῶν λαμβάνονται ὑπ' ὄψει και οἱ κανόνες τῆς ἐπιτέσεως τῶν ἀντιστοιχῶν πράξεων ἐπὶ τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν.

7. Ἀπαραίτητον εἶναι τέλος, ὅπως περιλαμβάνονται και κανόνες διέπντες τὴν ἀπὸ μνήμης ἐπιτέσειν τῶν διαφόρων πράξεων ἐπὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν ἀριθμῶν.

Ὡς πρὸς δὲ τὰ προβλήματα, τὰ ὅποια ἐπιτασσόμενα εἰς τοὺς κανόνες ἐκάστης πράξεως θὰ χρησιμεύουν πρὸς ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν εἰς αὐτοὺς και πρὸς ἐφαρμογήν τῶν κανόνων εἰς τὴν πράξιν, δεόν νὰ λαμβάνονται πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ ἀκόλουθα:

1. Εἰς μὲν τὰ προβλήματα τῆς ἀσκήσεως (οἷα δὲν θὰ ὑπάρχουν μόνον εἰς τὰς μεθόδους) δεόν νὰ περιλαμβάνονται οὐ μόνον προβλήματα μὲ συγκεκριμένους ἀριθμούς, ἀλλὰ και προβλήματα μὲ ἀφηρημένους, καθὼς και ἀπλᾶ ἀλγεβρικὰ προβλήματα, τὰ δὲ τῆς ἐφαρμογῆς, ἀναφερόμενα τὸ μὲν εἰς τὰς ποικίλας ἐκδηλώσεις τῆς πραγματικῆς πρακτικῆς ζωῆς, τὸ δὲ εἰς τὴν ὕλην τῶν ἐν τάξει διδασκομένων πραγματικῶν μαθημάτων, δεόν νὰ παρουσιάζουν πραγματικὰς σχέσεις τελείως γνωστὰς εἰς τοὺς μαθητὰς και τὰ ἀκριβῆ ἀριθμητικὰ στοιχεῖα τῶν σχέσεων τούτων.

2. Τὰ μὲθ' ἐκάστην πράξιν παροτιθέμενα προβλήματα τῶν ἀνωτέρω εἰδῶν πρέπει νὰ εἶναι πάντα προσιτὰ εἰς τὰς ἀριθμητικὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν, νὰ βαίνουν δὲ ἐκ τῶν ἀπλοστέρων εἰς τὰ συνθετώτερα, τὰ ὅποια θὰ ἀποβλέπουν μὲν και εἰς τὴν ἐπανάκλησιν πρότερον διδασχθεῖσῶν ἀριθμητικῶν ὕλων, δὲν πρέπει δ' ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ περιέχουν ἐζητημένας ἢ ἀνσπάρκτους εἰς τὸν πραγματικὸν βίον δυσχερείας.

3) Μέρος τῶν ἀνωτέρω προβλημάτων πρέπει νὰ εἶναι κατὰλληλον διὰ τὴν ἀπὸ μνήμης ἀριθμησιν τῶν μαθητῶν, οἱ

ὅποιοι θὰ λύουν αὐτὰ καὶ ἐγγράφως, καθ' ὃν τρόπον λύονται καὶ ἀπὸ μνήμης.

Ἡ Οἰκονομία τῆς ὕλης. Ἡ οἰκονομία τῆς ὕλης ἔχει δεθῆ ὡς πρὸς τὰ κύρια σημεῖα τῆς εἰς τὴν ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ἀναγραφῆν τῆς ἐν τῷ βιβλίῳ ἀπαραιτήτως περιληπτεᾶς ἀριθμητικῆς ὕλης. Οὐχ' ἦσαν οἱ συγγραφεῖς θύναται νὰ ἐπιφέρωσι καὶ ὡς πρὸς τὰ σημεῖα αὐτὰ τὰς κατὰ τὴν κρίσιν των σκοπίμους μεταβολάς, χωρὶς ἐπιτόποις νὰ λησμονοῦν. ὅτι ἐπὶ τῆς ἀριθμητικῆς ὕλης, ἰδιαιτέρως ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῆς ἀριθμήσεως, πρέπει ἀπαραιτήτως τὰ ἐκάστοτε ἐπόμενα νὰ βασίζωνται τελειῶς ἐπὶ τῶν προηγουμένων.

Β') Πρακτικῆς Γεωμετρίας πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν ἡμιγυμνασίων καὶ τῶν δύο κατωτέρων τάξεων τῶν ἐξαταξίων γυμνασίων.

Ὁ σκοπὸς τοῦ βιβλίου. Λαμβανόμενου ὑπ' ὄψει, ὅτι τὸ βιβλίον τῆς Πρακτικῆς Γεωμετρίας δίδεται εἰς τοὺς μαθητὰς ὡς βοήθημα πρὸς ἀπομνημονευσιν καὶ ἐπιτύπωσιν τῆς ἐν τῇ τάξει διδασκόμενης ὕλης ἐκ τοῦ μαθήματος τούτου, εἶτι δὲ πρὸς περαιτέρω ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ὕλην ταύτην καὶ πρὸς πρακτικὴν αὐτῆς ἐφαρμογὴν ὑπὸ τούτων, προφανὲς εἶναι, ὅτι τὸ βιβλίον αὐτὸ ἐπιδιώκει τὸν ἴδιον κύριον σκοπὸν, τὸν ὅποιον καὶ ἡ ἐν τάξει διδασκαλία τῆς Πρακτικῆς Γεωμετρίας, ἣται νὰ γνωρίσῃ μὲν εἰς τοὺς μαθητὰς τελειότερον ἢ ὅσον κατορθώθη ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ, ἀλλ' ἐξ ἴσου πρακτικῶς, ὅπως εἰς ἐκεῖνα, τὰς διαφόρους γεωμετρικὰς μορφὰς καὶ τοὺς κανόνας τοὺς διέποντας τὰς σχέσεις τῶν μορφῶν αὐτῶν, τὰς προκυπτούσας ὡς ἐκ τῆς ἐν τῷ χωρῷ θέσεως των καὶ τοῦ μεγέθους των, νὰ καταστήσῃ δὲ αὐτοὺς ἰκανοὺς, ὅπως ἐφαρμόζουν τοὺς κανόνας αὐτοὺς μὲ ὅλην τὴν δυνατὴν εὐκολίαν εἰς τὴν πράξιν.

Τὸ ποσὸν τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου. Τὸ προκείμενον βιβλίον δεόν νὰ ἀποτελεῖται τὸ πολὺ ἀπὸ 8 τυπογραφικὰ φύλλα, ἐξ ὧν 5 μὲν θὰ διατίθενται διὰ τὴν καθ' αὐτὸ γεωμετρικὴν ὕλην, εἰς τὴν ὅποιαν συμπεριλαμβάνονται καὶ τὰ γραφικὰ προβλήματα τὰ σχετικὰ μὲ τὰ διάφορα εἶδη τῶν γραμμῶν, ὡς καὶ τὰ προβλήματα τῶν γεωμετρικῶν κατασκευῶν, 3 δὲ διὰ τὰς ἀσκήσεις καὶ τὰς ἐφαρμογὰς.

Ἡ καθ' αὐτὸ γεωμετρικὴ ὕλη τοῦ βιβλίου θὰ εἶναι εἰς τὰς γενικὰς τῆς γραμμᾶς ἢ ἐξῆς:

Γενικά περί τῶν Γεωμετρικῶν σωμάτων καὶ τοῦ ὄγκου των, περί τῶν ἐπιφανειῶν καὶ τοῦ ἐμβαδοῦ των, περί τῶν γραμμῶν καὶ τοῦ μήκους των καὶ περί σημείου.

Τὰ κυριώτερα εἶδη τῶν γραμμῶν, αἱ ιδιότητες αὐτῶν, ἡ κατασκευὴ των, ἡ εὐρεσις τοῦ μήκους των.

Αἱ πρὸς ἀλλήλας θέσεις διαφόρων γραμμῶν κειμένων ἐν τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ, τὰ ἐξ αὐτῶν προκύπτοντα σχήματα καὶ ἐξέτασις ἐκάστου τῶν σχημάτων τούτων.

Τὰ χρησιμώτερα τῶν γραμμικῶν προβλημάτων τῶν σχετικῶν μετὰ τὰ διάφορα εἶδη τῶν γραμμῶν.

Τὰ κυριώτερα τῶν ἐπιπέδων σχημάτων, τὰ στοιχεῖά των, αἱ ιδιότητές των, ἡ κατασκευὴ των καὶ ἡ εὐρεσις τοῦ ἐμβαδοῦ των.

Ὅμοια σχήματα, ιδιότητες αὐτῶν, κατασκευὴ σχήματος ὁμοίου πρὸς δοθέν.

Εὐρεσις τοῦ μήκους μιᾶς τῶν πλευρῶν ὀρθογωνίου τριγώνου συναρτήσῃ τοῦ μήκους τῶν δύο ἄλλων πλευρῶν αὐτοῦ.

Γενικά περί χωρομετρίας. Τὰ ἀπλούστερα τῶν χωρομετρικῶν ὀργάνων, ἡ χρησιμότης των καὶ ὁ τρόπος τῆς χρήσεώς των. Ἀύτις ἀπλῶν χωρομετρικῶν προβλημάτων. Θέσεις εὐθείας πρὸς ἐπίπεδον ἐν τῷ χώρῳ, ἐξέτασις αὐτῶν, ιδιότητές των.

Θέσεις ἐπιπέδων πρὸς ἀλλήλα ἐν τῷ χώρῳ. Σχήματα προκύπτοντα ἐκ τῶν τεμνομένων ἐπιπέδων, στοιχεῖα τῶν σχημάτων τούτων, ιδιότητες αὐτῶν καὶ κατασκευὴ των.

Τὰ κυριώτερα ἐκ τῶν πολυέδρων. Στοιχεῖα καὶ ιδιότητες αὐτῶν. Ἡ κατασκευὴ των. Εὐρεσις τοῦ ἐμβαδοῦ τῆς ἐπιφανείας των καὶ τοῦ ὄγκου αὐτῶν.

Στερεὰ ἐκ περιστροφῆς. Στοιχεῖα αὐτῶν, ἡ κατασκευὴ των. Εὐρεσις τοῦ ἐμβαδοῦ τῆς ἐπιφανείας των καὶ τοῦ ὄγκου των.

Σχέσις ὄγκου, βάρους καὶ εἰδικοῦ βάρους ἐνὸς σώματος.

Τὸ ποῖον τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου. Ἡ ἐν τῷ βιβλίῳ περιλαμβανομένη ὕλη πρέπει ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ ποιοῦ νὰ πληροῖ τὰς ἀκολουθοῦσας ἀπαιτήσεις.

1. Οἱ ὅρισμοι τῶν διαφόρων γεωμετρικῶν σχημάτων καὶ σωμάτων δεόν νὰ βασίζονται ἐπὶ προηγουμένης περιγραφῆς αὐτῶν, οἱ δὲ σχετικοὶ πρὸς ταῦτα γεωμετρικοὶ κανόνες πρέπει νὰ ἐξάγονται ἐκ τῶν γνωρισμάτων των ὅλως πρακτικῶς καὶ ἀνευ τῆς βοήθειας ἐπιστημονικῶν ἀποδείξεων.

2. Ἡ τε περιγραφή τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων καὶ σω-

μάτων και ἡ ἐξαγωγή τῶν κανόνων δέον νὰ εἶναι ὡς οἷόν τε ἐποπτικὴ και νὰ γίνεταί εἰς γλωσσὴν ἀπλήν, μικροπερίοδον και ὄλως κατανοητὴν εἰς τοὺς μαθητάς. Ἐξ ἄλλου οἱ ὁρισμοὶ και οἱ κανόνες πρέπει νὰ εἶναι ἀπὸ μὲν τῆς ἀπόψεως τοῦ περιεχομένου ἀκριβεῖς, σαφεῖς και σύντομοι, ἀπὸ δὲ τῆς γλωσσικῆς ἀπλοῖ και εὐληπτοί.

3. Ὡς πρὸς τοὺς κανόνες δέον νὰ τονισθῆ, ὅτι δύνανται νὰ διατυπώνωνται και ὑπὸ τὴν μορφήν μαθηματικῶν τύπων. Πάντως δὲ ὑπὸ τὴν μορφήν αὐτὴν πρέπει νὰ παρατίθενται ἐν τέλει ἐκάστου κεφαλαίου πάντες οἱ ἐξαχθέντες και αὐτὸ κανόνες, οἱ διαμέμει νὰ διατυπωθοῦν ὑπὸ ταύτην.

4. Ὅπως διευκολύνεται ἡ ἐποπτικότης τῆς περιγραφῆς τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων και τωμάτων και τῆς ἐξαγωγῆς τῶν σχετικῶν πρὸς ταῦτα κανόνων, ἀπαραίτητον εἶναι νὰ παρατίθενται εἰς τὸ βιβλίον και εἰς τὴν ἐκάστοτε κατάλληλον θέσιν αἱ σχετικαὶ εἰκόνες, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ ἔχουν τὸ προσήκον μέγεθος και νὰ εἶναι ὡς οἷόν τε ἀκριβεῖς και εὐκριεῖς.

5. Τὰ γραφικὰ προβλήματα και τὰ προβλήματα τῶν γεωμετρικῶν κατασκευῶν πρέπει νὰ ἀνταποκρίνωται πρὸς τὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν, τὰ δὲ σχετικὰ πρὸς ταῦτα σχήματα δέον νὰ ἔχουν και τὰς ἀπαιτούμενας βοηθητικὰς γραμμὰς διὰ τὴν γραφὴν ἢ κατασκευὴν τοῦ ζητουμένου σχήματος, ὡς και τὴν ζητουμένην λύσιν.

6. Ἡ περιγραφή ἐκάστου τῶν ὀργάνων τῆς μετρήσεως (πλὴν τῶν χωρομετρικῶν) και τῆς κατασκευῆς ὡς και τοῦ τρόπου τῆς χρήσεώς του δέον νὰ γίνεταί ἐκεῖ, ὅπου τὸ πρῶτον παρουσιάζεται ἡ χρησιμότης του και ὅπου ἢ παρατίθεται και ἡ εἰκὼν του.

7. Αἱ ἀσκήσεις και αἱ ἐφαρμογαὶ πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν και νὰ βαίνουν ἐκ τῶν ἀπλουστερῶν εἰς τὰς συνθετωτέρας, αἱ δὲ ἐφαρμογαὶ πρέπει νὰ ἀναφέρονται τὸ μὲν εἰς τὴν ὕλην τῶν ἐν ταῖς τάξεσι διδασκόμενων πραγματικῶν μαθημάτων, τὸ δὲ εἰς τὰς παικίλας ἀνάγκας τῶν διαφόρων ἐκδηλώσεων τῆς πραγματικῆς πρακτικῆς ζωῆς (γεωργικῆς, βιοτεχνικῆς, βιομηχανικῆς, καλλιτεχνικῆς κτλ.).

Ἡ οἰκονομία τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου. Καίτοι ἐν τῇ ἔμπροσθεν ἀναγραφῇ τῆς ἐν τῷ βιβλίῳ περιληπτέας ὕλης ἔχει δοθῆ και σχέδιον διατάξεως αὐτῆς, οὐχ ἥττον πρέπει νὰ παρατηρηθῆ,

ὅτι οἱ συγγραφεῖς εἶναι ἐλεύθεροι νὰ ἐπιφέρουν εἰς τὸ σχέδιον ἐκεῖνο πᾶσαν μεταβολήν, ἢ ὅποια κατὰ τὴν κρίσιν των θὰ εἶναι κατάλληλος, ὅπως συντελέσῃ εἰς τὴν ευκολωτέραν ἐκπλήρωσιν τοῦ ὑπὸ τῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ βιβλίου ἐπιδιωκόμενου κοινοῦ σκοποῦ.

Γ') Στοιχείων Φυσικῆς καὶ Χημείας πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως τῶν ἑπιμετρησίων καὶ ἐξαιρέσιων γυμνασίων.

Ὁ σκοπὸς τοῦ βιβλίου. Τὸ προκείμενον βιβλίον κύριον σκοπὸν ἔχει νὰ ὑποβοηθήσῃ τὴν διδασκαλίαν, ὅπως μεταδῶσθαι εἰς τοὺς μαθητὰς τὰς θεμελιώδεις ἐκείνας φυσικὰς καὶ χημικὰς ἐννοίας, ὡς καὶ τοὺς οὐσιωδέστερους τῶν νόμων τῶν διεπόμετων τὰ σχετικὰ πρὸς τὰς ἐννοίας ἐκείνας φαινόμενα, ἀνευ τῆς γνώσεως τῶν ὁπίων ἀποβαίνει ἀδύνατος ἡ βαθεῖα κατανόησις τῆς ὕλης τῶν διαφόρων φυσικοῖστορικῶν καθημάτων, τῆς Φυσιολογίας, Ζωολογίας καὶ Ἀνθρωπολογίας, τῆς Γεωλογίας καὶ Ὄρυκτολογίας καὶ τῆς Μαθηματικῆς καὶ Φυσικῆς Γεωγραφίας.

Τὸ ποσὸν τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου. Τὸ βιβλίον περιλαμβάνει 1) Στοιχεῖα Φυσικῆς καὶ 2) Στοιχεῖα Χημείας, ἀμφότερα μετ' εἰκόνων. θὰ ἀπειληθῆται τὸ πολὺ ἐξ 11 τυπογραφικῶν φύλλων, ὧν τὰ μὲν δύο τρίτα περίπου διὰ τὰ στοιχεῖα τῆς Φυσικῆς, τὸ δὲ ἓν τρίτον περίπου διὰ τὰ στοιχεῖα τῆς Χημείας.

Ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ, τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει τὸ προκείμενον βιβλίον, ὀρθὸν εἶναι εἰς μὲν τὰ **Στοιχεῖα τῆς Φυσικῆς** νὰ περιλαμβάνεται ἡ ἀκλόουθος περίπου ὕλη.

Α') **Εἰσαγωγικαὶ γνώσεις.**

1. Σώματα, φύσις, φαινόμενα, φυσικὰ καὶ χημικὰ φαινόμενα. Φυσικῆ.

2. Μετρικαὶ μονάδες μήκους, ἐπιφανείας, ὄγκου, χρόνου, βάρους.

Β') **Μηχανικῆ.**

1. Κίνησις. Κινητὸν, τροχιά, ταχύτης. Κίνησις ὁμαλὴ καὶ ὁμαλῶς μεταβαλλομένη. Ἀδρόνεια, ἐφαρμογαί.

2. Δυνάμεις. Διεύθυνσις, ἔντασις, σημείον ἐφαρμογῆς. Ἴσσι δυνάμεις. Σύνθεσις δυνάμεων. Φυγόκεντρος δυνάμις, ἐφαρμογαί. Ἀπλὰ μηχαναὶ καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτῶν.

Γ') Βαρύτης.

1. Διεύθυνσις. Ἐνταση τῆς βαρῆτητος. Βάρος τῶν σωμάτων, ζυγός, στατήρ, πλάστιγγῆ. Πυκνότης, μέτρα.
2. Κέντρον τοῦ βάρους. Ἱσοροπία. Ἐφαρμογαί.
3. Πτώσις τῶν σωμάτων στοιχειωδῶς. Ἐγκρημές. Ἐφαρμογαί.

Δ') Ὑδροστατική.

1. Ὑδροστατικαὶ ἀρχαὶ καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτῶν.
2. Πίεσις ὑδροστατικαί. Ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδους. Εἰδικὸν βάρος. Ἀρχιόμετρα.
3. Συγκοινωνοῦντα ἀγγεῖα.
4. Τριχοειδῆ φαινόμενα.

Ε') Ἀεροστατική.

1. Βάρος τῶν ἀερίων. Νόμος τοῦ Μαρρόττου.
2. Ἀτμόσφαιρα. Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις. Βαρόμετρον κοινόν, βαρόμετρον μεταλλικόν.
3. Πρακτικαὶ ἐφαρμογαὶ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως. Ἀντλία.
4. Ἀερόστατα.
5. Ὁ ἀῆρ ἐν κινήσει. Ἄνεμοι, διεύθυνσις καὶ ἐνταση αὐτῶν.

Σημασία τῶν ἀνέμων διὰ τὴν ζωὴν.

ΣΤ') Θερμαντικόν.

1. Τρόποι τῆς θερμότητος ἐπὶ τοῦ ὄγκου τῶν σωμάτων. Ἐφαρμογαὶ τῆς διαστολῆς. Θερμοκρασίαι, θερμόμετρα. Ἀνώμαλος διαστολὴ τοῦ ὕδατος.
3. Θερμοκρασία τοῦ ἀέρος.
4. Ἐπίδρασις τῆς θερμότητος ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῶν σωμάτων. Αἱ τοεῖς καταστάσεις τῆς ὕλης. Τήξις, πήξις, ζεσημός. Ἐξάμισις, συμπύκνωσις ἀτμῶν, ἀπόσταξις. Ἐφαρμογαί. Διάλυσις, ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις.
5. Ὑδατώδη μετέωρα.

Ζ') Ἀκουστική.

1. Φῶσις τοῦ ἤχου. Μετάδοσις καὶ ταχύτης αὐτοῦ.
2. Χαρακτηρὸς τοῦ ἤχου. Φωνογράφος.
3. Ἀνάληξις τοῦ ἤχου. Ἠχώ, ἀπήχησις.

Η') Ὀπτική.

1. Φῶς. Εὐθέγραμμος διάδοσις τοῦ φωτός. Σκιά. Ταχύτης τοῦ φωτός.

2. Ἀνάκλασις τοῦ φωτός. Κάτρεπτρα ἐπίπεδα.
3. Διάθλασις τοῦ φωτός.
4. Ἀνάλυσις τοῦ φωτός. Ἴρις, ἄλλως, στέμμα, Φακί-
Ἀπλῶν μικροσκοπίων.
5. Φωτογραφικὴ μηχανή. Προβολεὺς. Κινηματογράφος.

Θ) Μαγνητισμός.

1. Μαγνήται. Ἀλληλεπίδρασις τῶν πόλων.
2. Γήινος μαγνητισμός, πυξίς.

Γ) Ἡλεκτρισμός.

1. Ἡλεκτροίσις διὰ τριβῆς. Θετικὸς καὶ Ἀρνητικὸς ἡλεκ-
τρισμός. Διανομὴ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν
σωμάτων. Καλοὶ καὶ κακοὶ ἄγωγοί. Ἀκίδες.
2. Ἐπίδρασις. Ἡλεκτροφόρον τοῦ Βόλτα.
3. Ἀτμοσφαιρικὸς ἡλεκτρισμός. ἀστραπή, κεραυνός.

Εἰς δὲ τὰ **Στοιχεῖα τῆς Χημείας** σκόπιμον εἶναι νὰ περι-
λαμβάνεται ἡ ἐξῆς περίπου ὕλη.

Α) Εἰσαγωγικαὶ γνώσεις.

1. Χημικὰ φαινόμενα. Χημεία.
2. Σύνθετα σώματα. Ἀλύσις. Στοιχεῖα. Τὰ κοινότερα
ἐκ τῶν στοιχείων καὶ τὰ σύμβολα αὐτῶν.
3. Σύνθεσις. Διαστολὴ μίγματος καὶ χημικῆς ἐνώσεως.

Β) Ὁ ἀήρ.

1. Τί εἶναι καύσις. Ὁ ἀήρ δὲν εἶναι στοιχεῖον. Μέρος τοῦ
ἀέρος εἶναι κατέλληλον διὰ τὴν πᾶραγωγὴν καύσεως. Παροξ-
σκευὴ καὶ ἰδιότητες τοῦ οὐυγόνου.
2. Ὄξειδία. ὀξειδωσις, καύσις.
3. Τί συμβαίνει κατὰ τὴν ἀναπνοὴν τῶν ζῶων. Ζωϊκὴ θεο-
μότης.
4. Ἄζωτον.

Γ) Τὸ ὕδωρ.

1. Ὑδωρ τῶν βροχῶν, πηγαιῖα ὕδατα. Ἀπεσταγμένον ὕδωρ.
Ὑδατα πόσιμα (διύλισις) σκληρά, μεταλλικά, θαλάσσιον.
2. Ἡλεκτρόλυσις τοῦ ὕδατος. Ὑδρογόνον καὶ ἰδιότητες αὐ-
τοῦ. Καύσις ὑδρογόνου. Τὰ σώματα συνίθεται καθ' ὠρισμέ-
νας ἀναλογίας.

Δ) Ὄξεα, βάσεις, ἄλατα.

1. Νιτρικὸν ὀξύ.

2. Μαγειρικόν ἄλας. Ἄλυκί. Χρησιμότης.
3. Χλωρίον. Υδροχλωρικόν ὄξύ. Ὁξέα.
4. Ἀμμωνία. Βάσεις.

Ε') Ἡ λιθόσφαιρα τῆς Γῆς.

1. Ἄνθραξ. Ἄλλοτροπίαι αὐτοῦ. Προέλευσις ὄρυκτῶν ἀνθράκων. Ὁξειδία τοῦ ἀνθρακος.
2. Θεῖον. Ἰδιότητες. Ἐλεύθερον καὶ ἠρωμένον θεῖον (θειοῦχα ὄρυκτά).
- Διοξειδίου θεῖου, θεικόν ὄξύ. Θεϊκὸς χαλκός.
3. Φώσφορος. Πυρῖτα.
4. Χαλκός. Ἰδιότητες. Σύγκρισις τῶν προηγούμενων μετὰ τοῦ χαλκοῦ. Ἀμέταλλα, μέταλλα. Κράματα μετάλλων.
5. Μόλυβδος. Ἰδιότητες. Λιθάργυρος, μίνιον, ἀνθρακικός μόλυβδος.
6. Ψευδάργυρος. Ἰδιότητες. Ὁξειδίου ψευδαργύρου.
7. Ἐπίδρασις HNO_3 ἐπὶ NH_4 . Νιτρικόν ἀμμώνιον. Ἄλατα.
8. Νιτρικόν κάλιον. Πυρῖτις, σόδα, ποτάσσα.
9. Αἱ γαιώδεις οὐσίαι τοῦ ἐδάφους περιέχουν μέταλλα. Ἀργίλλοι, κεραμοργία, ἀργίλλιον.
10. Ὑδράργυρος. Ἰδιότητες.
11. Ἐθγενῆ μέταλλα. Χρυσός, ἄργυρος. Βασιλικὸν ὕδωρ. Τίλος κοσμημάτων. Νιτρικὸς ἄργυρος, φωτογραφία.
12. Ἀφθονία τῶν σιδηρούχων ὄρυκτῶν. Χώνευσις τῶν σιδηρούχων μεταλλευμάτων. Χυτοσίδηρος, μαλακὸς σίδηρος, χάλυψ. Σημασία τοῦ σιδήρου διὰ τὸν πολιτισμὸν.
13. Ὁ ἀσβεστόλιθος καὶ ἡ γύψος. Ἀσβεστις, ἀσβεστιον ὕδωρ, κονιάματα τιμημάτων.
14. Ὁ χαλαζίας, πορφυρικόν ὄξύ. Ὑάλος.

ΣΤ') Ὄργανικαὶ ἐνώσεις.

1. Ἀνόργανα καὶ ὀνόργανα.
2. Πετρέλαιον. Βενζίνη. Βαζελίνη.
3. Φωταέριον, κώα, φανικόν ὄξύ, χρώματα δι' ἀνιλίτης.
4. Ἄμυλον, ἄλευρον, ζύμη, ζύμωσις, ἄριτος.
5. Σάκχαρα, οἶνοπνευματικὴ ζύμωσις, οἶνος, οἶνοπνευμα, αἰθέρ.
6. Ὁξεικόν ὄξύ, τρυγικόν ὄξύ, κίτρικόν ὄξύ.
7. Λίπη, ἔλαια, σάπων, σιευατικά κηρία.
8. Αἰθέρια ἔλαια, ρητίναι, τερεδινθέλαιον, ἐλαιοχρώματα, βερνίκια.

9. Λευκωματώδεις ουσίαι.

10. Αλκαλοσιδή.

Τὸ ποῖον τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ ποιοῦ τῆς ἐν αὐτῷ περιλαμβανομένης ὕλης δεόν τὸ προχρημένον βιβλίον νὰ πληροῖ τὰς ἀκολουθοῦσας ἀπαιτήσεις.

1. Οἱ ὁρισμοὶ τῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν ἐννοιῶν καὶ αἱ ὑποτιπώσεις τῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν νόμων ἀπαραίτητον εἶναι νὰ βασίζονται ἐν αὐτῷ ἐπὶ προηγουμένης περιγραφῆς τῶν σχετικῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν φαινομένων.

2. Τὰ περιγραφόμενα φυσικὰ καὶ χημικὰ φαινόμενα πρέπει νὰ εἶναι τὰ αὐτὰ ἢ ἀνάλογα πρὸς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν κατὰ τὴν διδασκαλίαν, ἐπομένως ἢ νὰ εἶναι ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια ἀσφαλῶς ἔχουν παρατηρήσει οἱ μαθηταὶ εἰς τὸν βίον τῶν πρὸ πάσης διδασκαλίας, ἢ ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια δύνανται νὰ παρατηρήσουν εὐκόλως κατὰ τὴν διδασκαλίαν, καὶ δὴ εἴτε ἀμέσως εἴτε τῇ βοήθειᾳ ἀπλοῦ πειράματος, ἐκτελουμένου κατ' αὐτὴν καὶ περιγραφομένου δι' αὐτὸ συντόμως, ἀλλ' εὐλόγητος καὶ ἐν τῷ βιβλίῳ πρὸς ὑπόμνησιν.

3. Ἐφ' ὅσον πρὸς διευκόλυνσιν τῆς σπουδῆς, ὅποιαδήποτε φυσικῶν ἢ χημικῶν φαινομένων περιγράφονται εἰς τὸ βιβλίον καὶ πειράματα, περὶ τῶν ὁποίων δὲν εἶναι βέβαιον, ὅτι δύνανται νὰ ἐκτελεσθοῦν εἰς κάθε τάξιν, ἀπαραίτητον εἶναι καὶ τὰ πειράματα αὐτὰ νὰ εἶναι σχετικῶς ἀπλά καὶ δι' αὐτὸ προσιτὰ εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν μαθητῶν καὶ νὰ καταδεικνύουν σαφέστατα τὰ περὶ ὧν πρόκειται φαινόμενα.

4. Ἡ περιγραφή τῶν φαινομένων, ὡς καὶ τῶν καταδεικνύοντων αὐτὰ πειραμάτων πρέπει νὰ εἶναι ὡς οἷόν τε ἐποπτική, νὰ γίνεται εἰς γλῶσσαν ἀπλῆν, μικροπερίδδον καὶ ὅλως καινοσητὴν εἰς τοὺς μαθητάς. Ὅμοια πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ περιγραφή τῶν ὀργάνων τῶν πειραμάτων, ἢ ὅποια πρέπει νὰ περιφύεται εἰς τὰ κύρια καὶ οὐσιώδη διὰ τὸ πείραμα σχετικῆς οὐσίας. Ἐξ ἄλλου οἱ ὁρισμοὶ τῶν ἐννοιῶν καὶ αἱ ὑποτιπώσεις τῶν νόμων πρέπει νὰ εἶναι ἀπὸ μὲν τῆς ἀπόψεως τοῦ περιεχομένου ἀκριβεῖς, σαφεῖς καὶ σύντομοι, ἀπὸ δὲ τῆς γλωσσικῆς σαφεῖς καὶ εὐληπτοί.

5. Πρὸς ἐπαύξησιν τῆς ἐποπτικότητος τῶν περιγραφῶν ἀπαραίτητον εἶναι νὰ παρατίθενται εἰς αὐτοὺς ἀπλά εὐμεγέθειαι, εὐκρινεῖς καὶ κατὰ τὸ δυνατὸν καλλιτεχνικαὶ εἰκόνες

των περιγραφόμενων φαινομένων, πειραμάτων, ὀργάνων αὐ-
τῶν, μηχανῶν κλπ.

6. Ἀπαραίτητον εἶναι ἐπίσης, ὅπως μετὰ τὴν ὑπαύπωσην
ἐλάστου νόμου παρατίθεται ἐπαρκεῖς καὶ κατάλληλοι πρὸς
ἐφαρμογὴν αὐτοῦ ἀσκήσεις π. γ. ἀσκήσεις ἐοικυίας φαινο-
μένων συγγενῶν πρὸς ἐκεῖνα, ἐξ ὧν ἐξήχθη ὁ νόμος, καὶ πα-
ρατηρούμενων εἴτε εἰς τὴν φύσιν, εἴτε εἰς τὴν λειτουργίαν ὀρ-
γάνων, σκευῶν καὶ μηχανημάτων τοῦ πρακτικοῦ βίου, ἀσκή-
σεις μετρήσεων καὶ σταθμῶσεων κυρυσῶν τὸν νόμον, σχετικῶς
πρὸς αὐτὸν ἀπλᾶ προβλήματα φυσικοῦ περιεχομένου. κλπ.

7. Σκόπιμον εἶναι τέλος, ὅπως εἰς τὰ στοιχεῖα τῆς Χη-
μείας παρὰ τὰς ἐπιστημονικὰς ὀνομασίας τῶν συνηθεσιέρων
χημικῶν ὕλων παρατίθεται καὶ αἱ ὀνομασίαι, τὰς ὁποίας ἔ-
χουν αὐταὶ ἐν τῇ κοινῇ χρήσει.

Ἡ οἰκονομία τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου. Μολονότι ἐν τῇ ἐμ-
προσθεν ἀναγραφῇ τῆς ὕλης, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ περιέχῃ τὸ
βιβλίον, ἔχει ἤδη δοθῆ καὶ σχέδιον διατάξεως αὐτῆς, οὐχ ἤτ-
τον δεόν νὰ τονισθῆ, ὅτι οἱ συγγραφεῖς εἶναι ἐλεύθεροι νὰ ἐπι-
φέρουν εἰς τὸ σχέδιον ἐκεῖνο κάθε μεταβολήν, ἢ ὅποια κατὰ
τὴν κρίσιν των θὰ εἶναι κατάλληλος, ὅπως συντελέσῃ εἰς τὴν
εὐκολωτέραν ἐκπλήρωσιν τοῦ ὑπὸ τῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ
βιβλίου ἐπιδιωκόμενου κοινοῦ σκοποῦ.

Δ') Φυτολογίας πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως
τῶν ἡμιγυμνασίων καὶ ἑξατάξιων γυμνασίων.

Ὁ σκοπὸς τοῦ βιβλίου. Καθόσον τὸ προκείμενον βιβλίον θὰ
χρησιμεύῃ εἰς τοὺς μαθητὰς ὡς βοήθημα πρὸς ἐντύπωσιν καὶ
ἀπομνημόνευσιν τῆς ἐν τῇ τάξει διδασκόμενης φυτολογικῆς
ὕλης, προφανὲς εἶναι, ὅτι τὸ βιβλίον ἐπιδιώκει τὸν αὐτὸν κύ-
ριον σκοπὸν, τὸν ὅποιον καὶ ἡ ἐν τῇ τάξει διδασκαλία τῆς Φυ-
τολογίας, ἤτοι νὰ γνωρίσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τελειότερον ἢ
ὅσον κατορθώθῃ ἐν τῷ δημοτικῷ σχολεῖῳ τὸν βίον τῶν φυτῶν.
Ἰδίως δὲ τῶν τῆς πατρίδος, ὡς καὶ τὴν σημασίαν αὐτοῦ διὰ
τὸν βίον τῆς ὅλης φύσεως, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἀνθρώπων.

Τὸ ποσὸν τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου. Τὸ βιβλίον περιλαμβάνον
δύο μέρη, ἀμφότερα μετ' εὐκρίτων, ἤτοι ἐν Ἰδιόκῳ, ἐν αὐτῷ ἑ-
ποίῳ θὰ ἐξετάζωνται κατὰ τὴν σειράν ἐνὸς ὀρισμένου βοταν-
κοῦ συστήματος, ἀλλὰ βιολογικῶς, οἱ χαρακτηριστικοὶ καὶ ἐν
Ἑλλάδι ἰδίως ἀπαντῶντες ἀντικρῶσται τῶν κυριωτέρων ὑποδι-
ακρίσεων τοῦ συστήματος τούτου, καὶ ἐν Γενικῳ, ἐν τῷ ὁποίῳ
θὰ περιέχωνται α') Γενικὴ Ἐπισκόπησις τῆς Φυτολογίας

καὶ Ἀνατομίας τῶν φυτῶν, β') Ἀνατομία τοῦ ἐν τῷ Εἰδικῷ μέρει χρησιμοποιεθέντος βριτανικοῦ συστήματος, γ') Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς σημασίας τῆς λοιπῆς φύσεως διὰ τὸν βίον τῶν φυτῶν καὶ τῶν φυτῶν διὰ τὴν λοιπὴν φύσιν, ἰδίως δὲ διὰ τὸν ἄνθρωπον, καὶ δ') ἡ Γεωγραφικὴ κατανομὴ τῶν φυτῶν, θὰ ἀποτελῆται τὸ πολὺ ἀπὸ 10 υπογραφικὰ φύλλα, ἐξ ὧν 7 μὲν περίπου θὰ διατίθενται διὰ τὸ Εἰδικὸν μέρος, τὰ δὲ ὑπόλοιπα διὰ τὸ Γενικόν.

Τὸ ποιὸν τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου. Ἡ μὲν ἐν τῷ Εἰδικῷ μέρει τοῦ βιβλίου περιλαμβανομένη ὕλη δέον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ ποιοῦ νὰ πληροῖ τὰς ἀκολούθους ἀπαιτήσεις.

1. Πρὸς πρόχειρον προσανατολισμὸν τῶν μαθητῶν εἰς τοὺς ἐκάστητε ἐξετάζομένους ἀντιπροσώπους πάσης ὑποδιαίρεσεως τοῦ χρησιμοποιουμένου βριτανικοῦ συστήματος ἀπαραίτητον εἶναι νὰ προτάσσεται τῆς ἐξετάσεως αὐτῶν συνηθιστάτη (εἰς 1—3 σθ.) ἀναγραφή τῶν χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων τῆς ὑποδιαίρεσεως ταύτης.

2. Ἐπὶ ἐκάστης ὑποδιαίρεσεως δέον νὰ ἐξετάζωνται διεξοδικῶς μόνον οἱ χαρακτηριστικώτεροι καὶ ἐν Ἑλλάδι ἰδίως ἀπαντῶντες ἀντιπρόσωποι αὐτῆς, πρέπει δὲ ἐξετάσις τῶν φυτῶν τούτων νὰ ἐξαίρη μὲν τὰ γνωρίσματα αὐτῶν ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὅποια κατατάσσονται εἰς τὴν προκειμένην ὑποδιαίρεσιν, νὰ εἶναι δὲ καθαρῶς βιολογικὴ, ὑπεικύνουσα σαφῶς τὰς αἰτιῶδεις σχέσεις αἰτιῶν ὑφίστανται μετὰ τὸ περιβάλλοντος, τῶν φυσιολογικῶν λειτουργιῶν καὶ τῆς κατασκευῆς τῶν ὀργάνων αὐτῶν, καὶ δι' ὧν σχέσεων τοῦτο μὲν ἐξηγῆται πλήρως ὁ βίος ἐκάστου, τοῦτο δὲ θὰ καταδεικνύεται ἢ σημασία τοῦ τε ἀνοργάνου καὶ τοῦ ὀργανικοῦ περιβάλλοντος τοῦ φυτοῦ διὰ τὸν βίον αὐτοῦ καὶ τὰνάπαλιν, ἢ σημασία τοῦ φυτοῦ διὰ τὸ περιβάλλον ἐκεῖνο, ἰδίως δὲ διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἔτι δὲ ἡ γεωγραφικὴ ἐξάπλωσις τοῦ φυτοῦ.

3. Ἡ ἐκθεσις τοῦ βίου ἐκάστου φυτοῦ πρέπει νὰ βασίζεται, ἐφόσον εἶναι δυνατόν, εἰς (μορφολογικὰς, ανατομικὰς καὶ φυσιολογικὰς) ἐπ' αὐτοῦ παρατηρήσεις ἀναλόγους πρὸς ἐκεῖνας, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ στηρίζεται καὶ ἡ διδασκαλία ἥτοι τοιαύτας, οἷας ἀσφαλῶς θὰ ἔχουν κάμει οἱ μαθηταὶ ἤδη πρὸ πάσης διδασκαλίας ἐπὶ τοῦ φυτοῦ ἢ δύναται νὰ κάμουν εὐκόλως ἐπ' αὐτοῦ προκαλούμενοι ὑπὸ τῆς διδασκαλίας καὶ δὴ εἴτε ἀμέσως εἴτε τῇ βοήθειᾳ ἀπλῆς ἐργασίας ἢ ἀπλοῦ πειράματος

επιτελουμένων ἐν τῇ τάξει καὶ περιγραφομένων δι' αὐτὸ συντόμως, ἀλλ' εὐλόπως καὶ ἐν τῷ βιβλίῳ πρὸς ὑπόμνησιν.

“Ὀλως ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ ἐξαιρέται ἡ σημασία τῶν ἐξεταζομένων φυτῶν διὰ τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ ἐργασία τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν διάδοσιν καὶ τὸν ἐξευγενισμόν αὐτῶν.

5. Ἡ ὄλη ἐκθεσις τοῦ βίου τῶν ἐξεταζομένων φυτῶν πρέπει νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν ζωντανή καὶ ἐποπτικῆ, νὰ γίνεται δὲ εἰς γλῶσσαν ἀπλήν μικροπερίοδον καὶ ὄλως κατανοητὴν εἰς τοὺς μαθητάς.

6. Πρὸς ἐπαύξειν τῆς ἐποπικότητος τοῦ μέρους τούτου τοῦ βιβλίου ἀπαραίτητον εἶναι νὰ παρατίθωνται εἰς ἀπὸ καὶ εἰς τὸν ἐκάστοτε κατάλληλον τόπον εὐμεγέθεις, καθαραὶ καὶ εὐκρινεῖς καὶ κατὰ τὸ δυνατόν καλλιτεχνικαὶ εἰκόνες τῶν ἐξεταζομένων φυτῶν καὶ τῶν καθ' ἕναστον ὀργάνων αὐτῶν ὡς καὶ τῶν περιγραφομένων πειραμάτων.

“Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ποῖόν τῆς ἐν τῷ Γενικῷ μέρει τοῦ προκειμένου βιβλίου περιλαμβανομένης ὕλης δεόν νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψει τὰ ἀκόλουθα:

1. Πᾶσα ἐν γένει ἡ ὕλη τοῦ μέρους τούτου δεόν νὰ βασιζέται ἐπὶ τῶν συγκεκριμένων δεδομένων τοῦ προηγηθέντος Εἰδικοῦ μέρους.

2. Ἡ γενικὴ φυσιολογικὴ καὶ ἡ γενικὴ ἀνατομικὴ ἐξέτασις τῶν φυτῶν πρέπει νὰ συνδέωνται στενῶτα πρὸς ἀλλήλας ἐπὶ τῷ τέλει τῆς καταδείξεως τῆς γενικῆς ἰσχύος τῶν αἰτιῶδῶν σχέσεων, αἱ ὁποῖαι παρουσιάσθησαν ὡς ὑφιστάμεναι μεταξὺ τῶν φυσιολογικῶν λειτουργιῶν καὶ τῆς κατασκευῆς τῶν ὀργάνων ἐκάστου τῶν ἐν τῷ Εἰδικῷ μέρει ἐξετασθέντων φυτῶν. Δύναται δὲ τὸ βιβλίον εἶτε νὰ ἀφορμᾶται ἀπὸ ἐκάστης τῶν φυσιολογικῶν λειτουργιῶν τῶν φυτῶν καὶ νὰ ἐρευνᾷ τὴν κατασκευὴν τῶν ἐπιτελούντων αὐτὴν ὀργάνων, εἶτε νὰ ἀφορμᾶται ἀπὸ ἐκάστου ὀργάνου καὶ τῆς κατασκευῆς του καὶ νὰ συνεξετάζη τὰς δι' αὐτοῦ ἐπιτελουμένας λειτουργίας.

3. Ἡ Ἀνασκόπησις τοῦ ἐν τῷ Εἰδικῷ μέρει χρησιμοποιηθέντος βοτανικοῦ συστήματος δεόν νὰ ἀποβλέπη κυρίως μὲν εἰς τὴν θεμελίωσιν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πορισμάτων τῆς προηγηθείσης γενικῆς μορφολογικοανατομικῆς, καὶ φυσιολογικῆς ἐπισκοπήσεως, ἔπειτα δὲ καὶ εἰς τὴν ἀσκήσιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἀσφαλῆ ταξινομήσιν τῶν συνηθεστέρων φυτῶν τῆς πατρίδος.

4. Ἡ ὑποτύπωσις τῆς γεωγραφικῆς κατανομῆς τῶν φυτῶν

δέον να είναι σύντομος, σκόπιμον όμως είναι να γίνεται εν ούτῃ ἴδιος λόγος περὶ τῆς κατανομῆς τῶν φυτῶν ἐν Ἑλλάδι.

5. Ἡ ἐκδόσις τῆς ὕλης καὶ τοῦ Γενικοῦ μέρους τοῦ βιβλίου δέον να είναι ἐπίσης ζωηρὰ καὶ ἐποπτικὴ ὡς ἡ τοῦ Εἰδικοῦ, καὶ να γίνεται εἰς οἶαν γλῶσσαν καὶ ἐκείνη.

6. Πρὸς ἐπαύξησιν τῆς ἐποπτικότητος καὶ τοῦ μέρους τοῦ τοῦ βιβλίου δέον να παραίθηναι καὶ εἰς αὐτὸ κατάλληλοι εἰκόνες, αἵτινες ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ὕλης αὐτοῦ θὰ εἶναι κατὰ τὸ μέγιστον μέρος σχηματικαί.

Ἡ οἰκονομία τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου. Δεδομένου ὅτι εἰς τὰ ἀνωτέρω καθορισθέντα περὶ τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ ποιοῦ τῆς ὕλης τοῦ προκειμένου βιβλίου δίδονται μόνον αἱ γενικαὶ γραμμαὶ τῆς διατάξεως τῆς ὕλης ταύτης, πρόδηλον εἶναι ὅτι εἰς τούτοις συγγραφεῖς ἐπαίεται ἡ διάταξις ὅλων τῶν κατ' ἐκαστον.

Ἡ προθεσμία πρὸς ὑποβολὴν τῶν βιβλίων τούτων πρὸς κρίσιν πρὸς τὸ καθ' ἡμᾶς Ὑπουργεῖον ὁρίζεται μέχρι τέλους Νοεμβρίου 1930, ἡ διὰ τὴν ὑποβολὴν τῶν κρίσεων τῆς οἰκειᾶς Ἐπιτροπῆς μέχρι τῆς δεκάτης πέμπτης Ἀπριλίου 1931 ἡ δὲ διὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως μέχρι τέλους Ἰανουαρίου, 1931.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Φεβρουαρίου 1930.

Ὁ Ὑπουργός

Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ